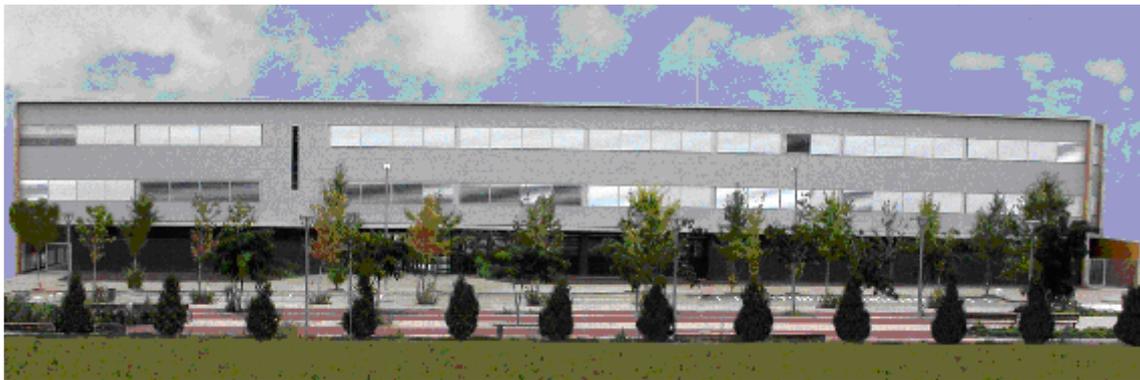

EDUCACIÓ EN COMUNICACIÓ AUDIOVISUAL

**IES PUIG DE LA CREU
CASTELLAR DEL VALLÈS**

ÍNDEX

1. Dades del centre
2. Títol del Projecte
3. Justificació del Projecte
 - 3.1. Introducció
 - 3.2. Educació en Comunicació Audiovisual
4. Descripció del Projecte
 - 4.1. Plantejament institucional
 - 4.2. Plantejament curricular
 - 4.2.1. Objectius
 - 4.2.2. Aspectes a desenvolupar: continguts
 - 4.2.3. Integració en el currículum: àrees curriculars implicades
 - 4.2.4. Col·lectius que hi participen
 - 4.2.4. Alumnat participant
 - 4.2.5. Temporització de les actuacions en els tres cursos escolars
 - 4.2.6. Criteris i indicadors d'avaluació
 - 4.2.7. Estratègies d'aprenentatge
 - 4.2.8. Recursos materials
5. Altres centres i institucions socials implicats en el Projecte

ANNEXOS

1. Certificats
 - 1.1. Acta aprovació Claustre Professorat
 - 1.2. Acta aprovació Consell Escolar
 - 1.3. Certificat Projecte eTwinning
 - 1.4. Carta director CEIP Emili Carles-Tolrà
 - 1.5. Relació cursos formació, seminaris, etc. relacionats amb l'Educació en Comunicació Audiovisual.
2. Programacions
 - 1.1. Ràdio
 - 1.2. Imatge en moviment i trucatges
 - 1.3. Imatge fixa: tractament artístic de la imatge fixa
 - 1.4. Imatge fixa: anàlisi i producció de missatges audiovisuals
 - 1.5. Cinema: història i societat a través de la imatge cinematogràfica (eTwinning)
 - 1.6. Literatura i cinema

1. Dades del Centre

IES Puig de la Creu

- 08058520
- C/ Alemanya, 34
- 08211 Castellar del Vallès
- Tel: 93 747 33 22
- iespuigdelacreu@xtec.cat
- <http://www.xtec.cat/iespuigdelacreu/>

Responsable del projecte

- Albert Alfonso Moreno
- aalfons2@xtec.cat

2. Títol del Projecte

EDUCACIÓ EN COMUNICACIÓ AUDIOVISUAL:

- La imatge fixa
- La imatge en moviment i trucatges
- La ràdio
- Literatura i cinema

3. Justificació del Projecte

3.1. Introducció

La cultura mediàtica que es transmet a través dels mitjans de comunicació és un referent permanent que condiona i modela rotundament el pensament, la identitat i el comportament individual i social de les persones. La seva influència creix amb molta més força, en el sector adolescent i juvenil, pel fet d'estar en plena fase de formació i aprenentatge.

Aquesta realitat implica proporcionar a l'alumnat una educació *en Comunicació Audiovisual* que els permeti ser competents en la lectura i comprensió dels missatges provinents dels diferents mitjans d'informació i comunicació, mantenir un criteri propi davant les manipulacions periodístiques i propagandístiques i desenvolupar les seves capacitats intel·lectuals per aprendre a expressar-se mediàticament amb creativitat i bon criteri ètic.

Per a què això sigui possible cal d'incloure dintre de l'horari escolar un temps i un espai on s'apliqui un currículum que tracti els continguts propis d'una *Educació en Comunicació Audiovisual*.

És per aquesta raó que, sense sortir-se del marc legal vigent, es presenta aquesta proposta que pretén ser una alternativa que respongui a aquesta necessitat.

3.2. Educació en Comunicació Audiovisual

Comunicació i Educació són dos fenòmens socials íntimament relacionats, fins el punt de què tot procés de formació és una realitat dependent de la comunicació. A través de les seves diferents manifestacions, es transmet la informació i, per tant, les idees, els continguts, els valors, els pensaments, els sentiments, els procediments, etc. Modelant coneixements, maneres de pensar i d'actuar de les persones i de la societat en general, i condicionant, en gran mesura, el seu progrés cultural, econòmic i social. Sols canvien els medis, els recursos i els codis lingüístics emprats que, òbviament, evolucionen al llarg del temps.

Els actuals sistemes de comunicació han experimentat grans i importants canvis. Per un costat, els de caràcter tecnològic, que permeten una transmissió informativa immediata, interactiva i sense fronteres. Per altre, el seu llenguatge audiovisual, més complet, atractiu i seductor que l'escrit i el verbal. La suma d'ambdós aspectes proporciona als nostres estudiants coneixements, lleure, eines per a l'expressió i l'intercanvi social, però també adquisicions ideològiques i valors socials, tot en un context en el que la família i el centre escolar han deixat de ser els principals referents, substituïts pels *mass media*.

Actualment és indiscutible que l'accés al coneixement s'obté a través d'experiències mediàtiques. Aquesta és la realitat en la que viuen els nostres alumnes. Essent dependents com són dels mitjans que, per cert, aprenen a dominar mecanicistament amb suma rapidesa, cal ensenyar-los també els codis que utilitza el llenguatge audiovisual, les estratègies comunicatives de les empreses mediàtiques, a analitzar adequadament els seus continguts i a facilitar-los una formació que els permeti poder expressar-se audiovisualment.

Per a què l'acte de comunicació sigui realment complet, no n'hi ha prou amb que hi hagi un emissor i un receptor, un missatge i un canal. Resulta imprescindible que totes les parts coneguin els codis que s'utilitzen. De no ser així, tindrem, com tenim, a un costat uns pocs que creen i transmeten la informació en funció de la seva voluntat i ideologia. En l'altre, la majoria, un públic passiu, sense criteri, fàcilment manipulable, sense capacitat autònoma per prendre les seves decisions amb coneixement de causa.

Així, doncs, és necessari que els continguts audiovisuals i, en definitiva, tot allò que envolta el món mediàtic s'introdueixi en el currículum escolar per garantir una formació completa relacionada amb la realitat per tal de què es faciliti a l'alumnat l'accés adequat a la societat del coneixement i del progrés.

4. Descripció del Projecte

4.1. Plantejament institucional

Incorporar l'*Educació en Comunicació Audiovisual* a l'ESO requereix un procés previ de reflexió i debat entre tots els membres que integren la comunitat educativa, i molt especialment entre el professorat, sector que té la responsabilitat de prendre la iniciativa i de dur a terme la seva aplicació.

Aquesta primera fase ha culminat amb un plantejament institucional, deixant constància en el *Projecte Educatiu de Centre* com a base per a la realització dels canvis oportuns en el *Projecte Curricular de Centre* i en la seva estructura organitzativa.

4.2. Plantejament curricular

Objectius

Contribuir a què l'alumnat, a través de la experimentació i la reflexió, deixi de ser un simple usuari passiu dels diferents mitjans de comunicació i adquireixi les capacitats lectores, comprensives i expressives que li permetin actuar amb autonomia en un món tan mediatitzat com el nostre.

Aspectes a desenvolupar: continguts

L'organització passa bàsicament a través de l'oferta de Crèdits Variables, garantint que al llarg de l'ESO tot l'alumnat tingui l'oportunitat de treballar en alguns dels crèdits que tot seguit es relacionen, amb una periodicitat de tres hores setmanals per trimestre.

CRÈDIT VARIABLE	NIVELL
Ràdio	1r ESO
Imatge en moviment i trucatges	2n ESO
Imatge fixa	2n ESO 3r ESO
Cinema	4t ESO
Literatura i cinema	4t ESO i Batxillerat

Els quatre continguts es canalitzaran al voltant dels següents centres d'interès:

CENTRES D'INTERÈS	JUSTIFICACIÓ
Impacte històrico-social	Revelar l'impacte que produeixen els mitjans en la societat actual, tant a nivell individual com col·lectiu, com actuen sobre les nostres emocions, com condicionen i modifiquen nostres hàbits i pautes de conducta i els valors que transmeten.
Agent de producció	Descobrir quins són els productors d'aquests missatges, quins són els seus interessos, ideologies, etc.
Alfabetització en el llenguatge audiovisual	Trobar els recursos expressius que utilitza el llenguatge audiovisual i aprendre a descodificar-los.
Categoria dels medis	Observar la varietat de documents audiovisuals que existeixen i descobrir les seves característiques.
Representació dels medis	Veure com els mitjans fan una representació determinada de la realitat.
Alfabetització tecnològica	Conèixer la tecnologia que fa possible la comunicació audiovisual.

Impacte històrico-social

- **Conceptes**

→ Enumerar els avanços tecnològics que han sorgit al llarg de la història.

→ Descriure el impacte i la influència que han tingut i tenen sobre la vida quotidiana, econòmica, cultural i sobre el medi ambient.

- **Procediments**

→ desenvolupar pràctiques responsables en el uso dels sistemes tecnològics i en el tractament i la difusió de la informació.

- **Actituds**

→ Actuar responsable i críticament davant les TIC i la seva utilització, tant personal com professional.

→ Valorar positivament el paper que han jugat en el desenvolupament de la societat, economia i cultura.

Agent de producció

- **Conceptes**

→ Saber que en qualsevol procés de producció audiovisual hi ha uns responsables de la producció.

→ Saber que darrere de qualsevol missatge hi ha un emissor.

→ Conèixer les implicacions econòmiques que hi ha darrere de qualsevol producció.

→ Diferenciar els mitjans de titularitat pública dels privats.

→ Saber quin es el procés per la elaboració de qualsevol missatge audiovisual.

- **Procediments**

→ Elaborar projectes de producció senzills, distribuint les tasques.

→ Identificar quins són els emissors en els diferents medis.

→ Classificar les diferents cadenes televisives segons pertanyin a agents de producció públics o privats.

→ Experimentar les diferents fases que constitueixen el procés de producció de un missatge audiovisual senzill.

- **Actituds**

→ Mostrar interès per conèixer quin són els agents que produeixen els missatges audiovisuals.

→ Actuar responsable i críticament respecte als missatges que emeten els diferents mitjans públics o privats.

Alfabetització en el llenguatge audiovisual

- **Conceptes**

→ Elements que componen el llenguatge dels mitjans (imatge fixa, imatge en moviment i àudio): planificació, punt de vista, moviments de càmera, il·luminació, etc.

- Observar els elements fonamentals que constitueixen un relat audiovisual de ficció i de no ficció (estructura narrativa, tractament del temps i de l'espai).
- Conèixer els elements que intervenen en la manipulació de les imatges (trucatges).
- Conèixer les normes elementals del muntatge d'imatges i els diferents efectes que produeix en el espectador.
- Observar i expressar les característiques essencials d'un relat de ficció i de no ficció (què passa, a qui passa, on passa).
- Saber comunicar-se a través de les imatges.
- Saber descriure imatges.
- Descobrir els elements que constitueixen el llenguatge sonor.
- Conèixer les relacions que es poden establir entre les imatges, el text escrit i els sons.
- **Procediments**
 - Aprendre a analitzar imatges fixes i en moviment observant els elements fonamentals que constitueixen el llenguatge audiovisual. Llegir adequadament un relat audiovisual de ficció i de no ficció identificant l'estructura narrativa, el tractament del temps i de l'espai.
 - Fer exercicis de manipulació d'imatges realitzant trucatges senzills.
 - Realitzar activitats amb imatges fixes i en moviment ordenant-les de diferents maneres i buscant diferents significats segons allò que es vulgui comunicar.
 - Realitzar pràctiques senzilles de guions per aprendre a estructurar una història.
 - Aprendre a utilitzar diferents mitjans per emetre missatges senzills.
 - Reconèixer diversos sons i saber reproduir-los utilitzant efectes sonors senzills.
 - Realitzar exercicis d'associació d'imatges amb sons.
 - Jugar amb la transformació de sons per modificar el significat d'un missatge audiovisual.
 - Realitzar pràctiques per produir emissions senzilles de ràdio.
- **Actituds**
 - Mostrar interès per conèixer quins són els elements que componen el llenguatge audiovisual.
 - Gaudir dels relats audiovisuals de ficció i de no ficció.

Categoria dels medis

- **Conceptes**
 - Conèixer l'existència de diferents categories de mitjans de comunicació.
 - Conèixer les característiques dels diferents medis, el seu llenguatge específic i les seves diferents funcions: informar, entretenir, formar.
 - Classificar les característiques del llenguatge audiovisual que utilitzen els mitjans segons siguin àudio, vídeo o audiovisuals.
 - Identificar la relació que té cada medi amb la representació que fa de la realitat.
 - Conèixer els diferents gèneres que utilitzen els mitjans (publicitat, informatiu, reportatge, documental, etc.).
- **Procediments**
 - Diferenciar les categories de mitjans de comunicació: televisió, cinema, radio, Internet, fotografia i còmic.
 - Utilitzar els diferents mitjans i descobrir les seves característiques i funcions.
 - Analitzar quina representació fan de la realitat els diferents medis.
 - Diferenciar entre ficció i no ficció.
 - Analitzar missatges audiovisuals que representen diferents gèneres i veure les diferències.
 - Analitzar la informació que arriba a través de diferents mitjans i veure les semblances i les diferències.
 - Realitzar produccions senzilles que representen els diferents gèneres (un anunci, un reportatge, una notícia).
- **Actituds**
 - Mostrar interès pels missatges que arriben a través dels mitjans audiovisuals.
 - Prendre una actitud crítica davant dels missatges que arriben per diferents medis.
 - Contrastar la validesa i l'actualitat de les informacions localitzades a través dels medis.
 - Valorar les avantatges i/o desavantatges dels diversos suports d'informació.
 - Ser capaç d'analitzar críticament la informació que arriba a través dels diferents medis.

Representació dels medis

- **Conceptes**

- Descobrir que els missatges audiovisuals no són mai la realitat, si no una representació subjectiva d'aquesta.
- Conèixer quins són els elements que contribueixen, en una representació, a desfigurar la realitat.
- Conèixer la representació que fan de la realitat els diferents medis.
- Reconèixer com els diferents mitjans contribueixen en la creació d'estereotips sexuals, ètnics, professionals, polítics, etc.
- **Procediments**
 - Realitzar exercicis que permetin diferenciar una imatge (fixa o en moviment) del seu referent real.
 - Practicar amb els enquadraments, planificacions i els punts de vista per representar una mateixa realitat amb significats diferents.
 - Analitzar en diferents mitjans i gèneres els estereotips més corrents i contrastar aquestes representacions amb la realitat més pròxima.
- **Actituds**
 - Ser conscient de la diferències que hi ha entre la realitat i la seva representació.
 - Tenir un esperit crític davant la representació de la realitat que fan els diferents medis.
 - Valorar fins on els mitjans contribueixen a crear estereotips sexuals, ètnics, professionals, etc.

Alfabetització tecnològica

- **Conceptes**
 - Components físics i estructurals.
 - Els elements i processos lògics en què es basen les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).
 - La seva terminologia.
 - Els elements fonamentals d'ergonomia i seguretat.
- **Procediments**
 - Adquirir el domini de l'ús i la funció dels components de la maquinària i les estructures de xarxa.
 - Dominar la utilització dels elements genèrics dels diferents programes.
 - Utilitzar el vocabulari relacionat amb les TIC.
 - Utilitzar les TIC de manera ergonòmica i segura.
- **Actituds**
 - Mostrar interès per actualitzar els coneixements relacionats amb les TIC.
 - Aconseguir autonomia davant els problemes tècnics quotidians.

Integració en el currículum: àrees curriculars implicades

Quatre són les àrees implicades amb l'*Educació en Comunicació Audiovisual*:

ÀREES IMPLICADES	JUSTIFICACIÓ
<i>Llengua i literatura</i>	Treballa la comprensió i producció de missatges orals i escrits i icònics, amb una finalitat purament comunicativa, recorrent a recursos morfològics, sintàctics, fonètics, lèxics i una àmplia gamma de tipologies expressives, com la narrativa, la descripció, l'exposició, l'argumentació, la instrucció, la predicció, la conversació, la poesia, la dramatització. etc., elements comunicatius que inclouen el llenguatge audiovisual en totes les seves modalitats.
<i>Visual i plàstica</i>	Els seus continguts se centren en elements relacionats amb la comprensió i expressió de missatges visuals i plàstics: la percepció visual, el llenguatge visual i plàstic, l'expressió gràfica plàstica i l'elaboració, lectura, anàlisi i interpretació d'imatges.
<i>Ciències Socials</i>	Inclou continguts relacionats amb les habilitats tècniques que permeten l'anàlisi i la síntesis d'informacions i explicacions sobre l'estructura i l'evolució de les societats en el passat que més ajuden a entendre el present i a conèixer i contextualitzar cultural i socialment els mecanismes de funcionament de la societat amb esperit crític.
<i>Tecnologia</i>	Perquè dintre dels seus objectius està conèixer i manipular elements bàsics de la maquinària i programes d'un sistema informàtic i de comunicació, identificant els seus efectes en els àmbits personal, social, econòmic i ètic.

La relació d'aquestes àrees curriculars amb l'*Educació en Comunicació Audiovisual* és evident, però tal i com està concebut l'actual marc curricular, no queda definit de manera clara i contundent. És per aquest motiu que ja s'han iniciat els següents tràmits:

- Modificar i introduir en el currículum de cada àrea tots els objectius, continguts, activitats i tractament didàctic i referents pertinents seleccionats en relació a l'*Educació en Comunicació Audiovisual*.
- Recopilar tots aquests aspectes en un sol document, per tal de garantir la una bona coordinació i coherència en la seva aplicació.

Col·lectius que hi participen

Els centre disposa ja de professorat competent per assumir aquest *Projecte*, integrants de cadascun dels *Departaments* corresponents de les mencionades àrees (Llengua i literatura, Visual i plàstica, Ciències Socials, Tecnologia), sense descartar l'opció de que algun altre membre del Claustre pogués també assumir-ho si es considera que està preparat.

Per tal de garantir l'aplicació del *Projecte* es disposa d'un Coordinador en *Educació en Comunicació Audiovisual*, que té la funció bàsica de potenciar i coordinar el desenvolupament del *Projecte* en el centre.

Distribució de responsabilitats	
Coordinador projecte en Educació en Comunicació audiovisual	Albert Alfonso
Ràdio	Lourdes Güell Elena Brau Albert Alfonso
Imatge en moviment i trucatges	Albert Alfonso
Imatge fixa	Manuel Martínez Anna Jiménez
Cinema història i societat a través de la imatge cinematogràfica (eTwinnig)	Àngel Martínez
Literatura i cinema	Mercè Sanuy i Albert Alfonso

El projecte està obert a altres col·lectius, imprescindibles per aconseguir els objectius establerts.

- **Professorat del centre:** si bé hi ha un grup de docents que tenen la responsabilitat directa en vers el projecte, cal deixar constància de la col·laboració de la resta de membres del Claustre. Col·laboració que es concreta en la seva participació puntual al llarg de cada curs facilitant informació als grups de treball de cada activitat, comentant i propagant els treballs fets a la resta d'alumnes, contribuint en les actualitzacions curriculars, etc. contribuint així a què l'alumnat experiment de manera global el projecte en el que estan immersos.
- **Alumnat:** també de manera puntual, bé per col·laborar en pel·lícules o programes de ràdio, etc. Per altra banda l'alumnat que ja ha passat pel Crèdit variable corresponent està sempre convidat a continuar participant-hi en activitats extraordinàries per aportar la seva experiència i coneixement.
- **Personal no docent:** els membres que integren la consergeria, la secretaria i el bar, també col·laboren en activitats puntuals, en alguns casos com agents actius en pel·lícules i programes de ràdio i en altres contribuint a facilitar materials, espais, etc. suport
- **Pares i mares:** a nivell d'AMPA es contribueix a nivell econòmic i material i també està previst organitzar xerrades relacionades amb l'Educació en Comunicació audiovisual a la resta de pares i mares amb la finalitat de cercar la seva implicació en el Projecte i mirar dintre del possible poder treballar amb criteris comuns professorat i família.
- **Ràdio municipal de Castellar del Vallès:** actualment es realitza una visita trimestral a la ràdio amb cada grup que s'inicia en el Crèdit de Ràdio per conèixer l'emissora, el seu funcionament, etc. Està previst en un futur immediat una col·laboració més directa i compromesa per a què l'alumnat tingui l'opció de participar en l'organització i conducció d'algun programa en directe de manera periòdica.

- **CEIP Emili Cares-Tolrà:** centre de Primària de la mateixa localitat amb qui es mantindrà contactes periòdics per traspassar, compatir i desenvolupar experiències relacionades amb l'Educació en Comunicació Audiovisual.

Alumnat participant

Cicle	Nivell	Grup	TOTAL ALUMNAT
1r cicle ESO	1r	A, B, C, D	90
	2n	A, B, C	90
2n Cicle ESO	3r	A, B, C	80
	4t	A, B, C	80
Batxillerat	1r	A	49
	2n	A	42
TOTAL			431

Temporització de les actuacions en els tres cursos escolars

L'IES Puig de la Creu es va inaugurar el curs 2004-2005. Pel centre no suposa iniciar un projecte nou, ja que des d'un principi es vénen realitzant activitats relacionades amb l'Educació en Comunicació Audiovisual, i més concretament les d' "Imatge en moviment i Trucates" i "Literatura i Cinema". Enguany s'ha començat amb "Ràdio" i "Imatge Fixa". Això doncs, representa una continuïtat del que ja s'està fent, amb la finalitat d'anar aprofundint en el que ja s'està duent a terme.

Críteris i indicadors d'avaluació

El Coordinador en *Educació en Comunicació Audiovisual*, juntament amb el Cap d'Estudis i tot el personal docent implicat en el Projecte integren la Comissió d'Avaluació. Aquest òrgan de gestió ja té establert un calendari de reunions per tal de fer el seguiment corresponent, una reunió inicial a principi de curs i una altra al final de cada trimestre, i tantes altres com s'estimin oportunes en funció de les necessitats que puguin anar sorgint.

Els críteris de seguiment se centren per una banda en els aspectes humans, funcionals i materials. Per l'altra, en aspectes pedagògics i didàctics. Amb l'objectiu final de garantir què l'alumnat, a través de la experimentació i la reflexió, deixi de ser un simple usuari passiu dels diferents mitjans de comunicació i adquireixi les capacitats lectores, comprensives i expressives que li permetin actuar amb autonomia i criteri propi en un món tan mediatitzat com el nostre.

4.2.8. Estratègies d'aprenentatge

La metodologia més apropiada per treballar l'*Educació en Comunicació Audiovisual* amb l'alumnat és aquella que s'adapti més a el seu procés evolutiu, a les seves característiques psicològiques, afectives, socials i acadèmiques, dintre d'un context relacional en el que pugui sentir-se protagonista actiu del seu aprenentatge. Per això s'utilitzaran estratègies didàctiques relacionades amb l'experimentació, per a què siguin ells mateixos els que descobreixin paulatina i progressivament els continguts mediàtics que els permetran accedir a la comprensió i expressió mediàtica a través de la pràctica i amb criteri propi.

La tasca del professorat, més que ser un simple transmissor d'informació, consistirà en crear un context de treball que estimi l'autoaprenentatge, centrant-se en l'orientació de la planificació i graduació dels continguts i les activitats, facilitar-los fonts bibliogràfiques i el contacte amb professionals i mitjans de comunicació locals i comarcals, sempre que sigui possible, per compartir amb ells models d'actuació mediàtica i experiències reals.

Des d'aquesta concepció es plantejaran els diferents centres d'interès i els seus continguts, als que ja s'ha fet referència, a través de la realització de «projectes».

- Els «projectes» permeten treballar des d'una perspectiva transversal i interdisciplinària.
- Exigeixen un plantejament previ dels objectius, continguts, procés i organització del treball individual i en equip.
- Comporten una acció de investigació per recollir la informació pertinent, abans de procedir a realitzar les activitats, facilitant així un aprenentatge realment significatiu funcional que contribueixi a relacionar i estructurar mentalment els conceptes, els procediments i els valors que han d'assimilar, si primer s'incideix en els continguts objectivables dels missatges (tipologia textual, composició de la imatge, descripció dels referents, anàlisi dels diferents continguts sonors –off, música, efectes, diàlegs–, distribució espacial dels referents, sincronització àudio, imatge i text, estructura narrativa, recursos estilístics, etc.), abans d'interpretar i donar una opinió subjectiva i crítica sobre el seu significat.
- Permeten valorar el procés de treball i la verbalització de les seves observacions, més que el resultat mateix de les seves produccions.
- Contemplen l'atenció a la diversitat, en quant que faciliten l'adaptació de l'aprenentatge a les circumstàncies acadèmiques de cada alumne.
- Afavoreixen la relació entre els coneixements previs que tenen, encara que siguin distorsionats, i els de nova adquisició, que han de contribuir també a reconduir educativament els que ja tenen.

En definitiva, la finalitat de l'*Educació en Comunicació Audiovisual* és aconseguir que l'alumnat, a través de la experimentació i la reflexió, deixi de ser un simple usuari passiu dels diferents mitjans de comunicació i adquireixi les capacitats lectores, comprensives i expressives que li permetin actuar amb autonomia en un món tan mediatitzat com el nostre.

4.2.9. Recursos materials

Els recursos materials, inclosos els tradicionals, són simples instruments de comunicació, que han de servir bàsicament per poder experimentar, expressar i crear, permetent sempre la manipulació del mateix per part de l'alumnat, prèvia explicació del seu funcionament.

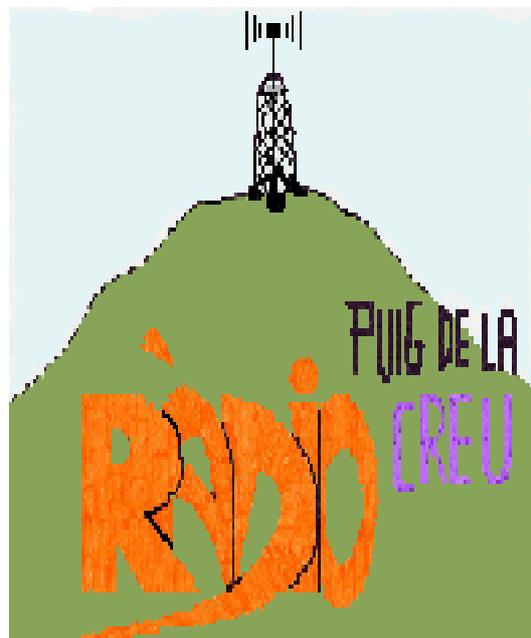
Recursos materials dels que disposa el centre:

- Dues càmeres de vídeo.
- Dues càmeres de fotografia digital.
- Quatre gravadores d'àudio.
- Dues aules amb dotze equips informàtics cadascuna.
- Programes de tractament d'imatge fixa i en moviment, d'àudio, de text, etc., per elaborar, manipular i editar.

5. Altres centres i institucions socials implicats en el Projecte

- Ràdio municipal de Castellar del Vallès
 - Dur programes ja enregistrats des de l'IES per ser emesos per Ràdio Castellar.
 - Col·laboracions en directe en programes determinats de Ràdio castellar.
- CEIP Emili Carles-Tolrà, de Castellar del Vallès
 - Col·laboracions IES Puig de la Creu - CEIP Emili Carles-Tolrà per treballs conjunts d'Educació en Comunicació Audiovisual.
 - Creació Blog comú per intercanvi d'experiències i informacions.
- eTwinning
 - Establiment de relacions amb altres alumnes de centres de la Unió Europea a través del projecte eTwinning, intercanviant material i experiències del crèdit i fent servir les TIC com a recurs de comunicació.

PROGRAMACIÓ CRÈDIT VARIABLE DE RÀDIO

**IES PUIG DE LA CREU
CASTELLAR DEL VALLÈS**

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ
2. OBJECTIUS
3. CONTINGUTS
4. EQUIPAMENT
5. DESENVOLUPAMENT DE L'EXPERIÈNCIA I METODOLOGIA
6. SEGUIMENT I CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. INTRODUCCIÓ

La ràdio és un mitjà de comunicació àgil, ràpid i directe que informa, entreté i anuncia publicitat. És un fenomen social, que com altres, també influeix en les nostres vides i per tant requereix que s'integri en el currículum escolar, ja que el centre escolar no es pot mantenir al marge de la realitat que l'envolta.

L'alumnat ha de tenir l'oportunitat de conèixer com funciona la ràdio, els codis lingüístics que utilitza, creant, realitzant i produint ràdio, amb la finalitat de disposar d'una formació que els permeti adquirir un domini d'aquest mitjà per saber escoltar i destriar amb sentit crític entre les múltiples informacions que transmet i aprendre a expressar-se ètica i creativament emprant els recursos que la caracteritza.

Introduir la ràdio en el currículum també contribueix, donat el seu caràcter interdisciplinari, a completar i aprofundir en l'aprenentatge d'altres matèries, i molt especialment la de Llengua, en aspectes com la comprensió i expressió lingüística, l'enriquiment lèxic, les construccions gramaticals, la lectura, la dicció, etc.

2. OBJECTIUS

- Avançar en l'ús de la comunicació oral, l'expressió lectora i escrita.
- Interessar-se per l'ús adequat dels mitjans de comunicació.
- Valorar críticament les informacions provinents dels diferents mitjans de comunicació.
- Conèixer els aspectes bàsics del funcionament d'una emissora de ràdio.
- Conèixer els diferents programes de ràdio i com estan estructurats.
- Identificar els codis lingüístics i no lingüístics que s'utilitzen per aprendre a escoltar i discernir amb criteri propi i a saber emprar-los com un mitjà més de comunicació.
- Aprendre a utilitzar els diferents elements que integren l'equipament tècnic d'una emissora de ràdio.
- Aprendre a treballar en equip.
- Mantenir relacions i col·laboracions amb l'emissora municipal de ràdio.
- Utilitzar el mitjà de la ràdio per establir relacions amb el seu entorn, tant intern (amb la resta de membres de la comunitat educativa del centre), com extern, a través d'Internet, tot relacionant-se amb altres centres escolars del poble, del país i de l'estranger que duguin a terme l'experiència radiofònica.

3. CONTINGUTS

- Estructura i funcionament d'una emissora de ràdio.
 - Responsables, programes, equipaments, muntatge radiofònic, directe o enregistrat, temporització, etc.
- Gèneres radiofònics.
 - Informatius (notícies d'actualitat de tot tipus), opinió, entrevistes, reportatges, magazín, publicitat, musicals, serials, etc.
- Elements de comunicació.
 - Els propis del llenguatge radiofònic.
 - La paraula, la música, els efectes de so i els silencis
 - Recursos del llenguatge verbal.
 - Aspectes generals: senzillesa, claredat, redundància, to descriptiu.
 - Aspectes expressius pel que fa a la dicció: vocalització i articulació, entonació, actitud, ritme.
 - Aspectes acústics de la veu i el seu ús expressiu: to (sensació de greu o agut), intensitat sensació d'alt o baix), timbre (sensació de complexitat del so).
- Planificació d'un programa.
 - Idea, documentació, sinopsi, guió literari, guió escènic

4. EQUIPAMENT

- Equip informàtic.
- Programa d'enregistrament.
- Micròfons.

- Gravadores.
- Cintes per enregistrar.
- Auriculars
- Altaveus.
- Diccionari General de la llengua, de sinònims i antònims, frases fetes, etc.

5. DESENVOLUPAMENT DE L'EXPERIÈNCIA I METODOLOGIA

És el primer curs escolar en què s'inicia aquesta experiència radiofònica en el centre i la seva programació té un caràcter completament experimental i provisional. A més, cal tenir en compte que no es disposa encara d'un equipament de ràdio ni de cap infraestructura de les que es necessiten. En espera de què al llarg d'aquest curs es puguin anar incorporant, la classe es durà a terme en una de les aules d'informàtica i s'enregistraran els programes per ser emesos en diferit a través d'Internet.

L'experiència radiofònica es durà a terme amb alumnes de 3r d'ESO, a través de l'oferta d'un *Crèdit Variable* trimestral, amb tres hores setmanals.

Relació d'activitats previstes:

- A través d'Internet, escoltar i analitzar l'estructura, les funcions i el contingut de diversos programes de ràdio públiques i privades de diferents emissores i veure també com queda reflectit en les corresponents pàgines web.
- A través d'Internet, escoltar i analitzar l'estructura, les funcions i el contingut de diferents ràdios escolars i veure també com queda reflectit en les corresponents pàgines web.
- Visitar l'emissora de Ràdio Castellar per tal de comprovar *in situ* el seu funcionament.
 - Equipaments.
 - Espais: control, locutori.
 - Organització interna.
 - Responsables.
 - Tipus de programes: informatius, entreteniment, espais publicitaris, magazines...
 - Funcionament.
 - Etc.
- Elaborar conjuntament un projecte de ràdio escolar
 - Buscar un nom, un logotip i una sintonia a través d'un concurs escolar on hi tingui accés tot l'alumnat del centre.
 - Establir els objectius i funcions bàsiques de la nova ràdio.
 - Entretenir

- Oferir i donar serveis.

ACTIVITATS EXTRAESCOLARS

ACTIVITATS EXTRAESCOLARS QUE ES FAN A L'IES

ACTIVITAT	DIES	HORARI	PREU
TEATRE	divendres	de 18:00 A 19:30	100 €
DANSA	dimecres i divendres	de 16 a 17	120 €
GUITARRA	dimarts o dijous	de 17:15 a 18:15	100 €
FUTBOL SALA	dimecres i divendres	de 16:00 a 17:30	150 €

- Informar i divulgar.

AGENDA

INFORMACIÓ DEL POBLE

10.30 h.
 6a Fira Comercial
 Horari: de 10.30 a 14 h. i de 17 a 20 h.
 Organitza: Associació de Comerciants de Castellar
 Lloc: Espai Firal

Dia 26 de Novembre

- Educar.
- Concretar la programació:
 - Tipus de programa en funció del *target*:
 - butlletins horaris i informatius, debats i tertúlies, magazins, concursos, agenda, radioteatre, programes especialitzats (musicals, esportius, cinema, literatura, història, felicitacions...), treballs realitzats en assignatures per grups-classe, excursions i activitats diverses, falques publicitàries i autopromoció de la ràdio escolar.

- Especificar contingut de cada programa
 - Idea, documentació, sinopsi, guió literari, guió escènic
- Durada
- Responsables: tècnics, guionistes, locució, pàgina web, etc.
- Elaborar una fitxa model (escaleta) on escriure el contingut d'un programa de ràdio:
 - Nom del programa
 - Seccions i continguts principals.
 - Sintonia identificada.
 - Rol del conductor/a.
 - Rol de l'equip tècnic necessari.

Programa	Data	Durada
Locutors/es		
Tècnics/ques de control		
Tractaments dels elements	Contingut	Temps
1. Sintonia d'entrada	Títol del programa.	
2. Locutor/a	Breu introducció del tema	

3.		
4. Música		
5.		
...		
. Locutor/a	Resum ràpid de les idees més destacades i acomiadament.	
. Sintonia de sortida		

- Cercar fórmules d'autopromoció de la ràdio i de cada programa via cartells o altres.
- Emplenar la fitxa del programa tot tenint en compte:
 - Usar paraules fàcils de dir i d'entendre
 - Fer servir un vocabulari usual.
 - Utilitzar frases curtes i respectant l'ordre: subjecte + verb + complements
 - Ser breu i clar.
 - Marcar les idees principals.
 - Repetir les idees principals, utilitzant construccions sintàctiques diferents i emprant sinònims. És a dir, ser reiteratiu però no repetitiu.
 - Posar els signes de puntuació respectant el significat i el ritme de la parla del locutor/a.
 - Llegir després amb tanta naturalitat que no sembli que s'està llegint.
 - Tenir en compte la regla radiofònica: LA PRIMERA FRASE HA D'INTERESSAR. LA SEGONA, INFORMAR.
- Realitzar pràctiques lingüístiques
 - Elements de comunicació a tenir en compte.
 - Els propis del llenguatge radiofònic.
 - La paraula (expressiva, descriptiva, puntuació), la música, els efectes de so (descriptiva o ambiental, narrativa...) i els silencis
 - Recursos del llenguatge verbal.
 - Aspectes generals: senzillesa, claredat, redundància, to descriptiu.
 - Aspectes expressius pel que fa a la dicció: vocalització i articulació, entonació, actitud, ritme.
 - Aspectes acústics de la veu i el seu ús expressiu: to (sensació de greu o agut), intensitat sensació d'alt o baix), timbre (sensació de complexitat del so).
- Enregistrament del programa.
- Sintonitzar a través d'Internet.
- Valoració del treball.

6. SEGUIMENT I CRITERIS D'AVUACIÓ

El procés de seguiment i de avaluació és continu i sumatiu. Es disposa d'una plantilla on es van anotant les observacions sobre el progrés de cada alumne, valorant l'adquisició dels conceptes, dels procediments expressius i tècnics, i de les actituds individuals i socials.

Imatge en moviment i trucatges

Ressenya:

Experiència audiovisual que té com a finalitat contribuir en l'*Educació en Comunicació Audiovisual* dels alumnes de Secundària de l'IES Puig de la Creu, de Castellar del Vallès. S'ha triat un centre d'interès, *els trucatges cinematogràfics*, com a pretext per treballar els elements més destacats del llenguatge audiovisual, el procés de planificació, realització i muntatge d'un curt cinematogràfic, junt amb l'aprenentatge del funcionament d'un programa d'edició digital.

INDEX

A. Introducció	3
B. Disseny de l'experiència	3
B.1 Objectius	3
B.2. Continguts	4
B.3. Metodologia	4
B.4. Recursos	5
B.5. Seguiment i avaluació	6
C. Desenvolupament de l'experiència	6
C.1. Activitat inicial	6
C.2. Llenguatge audiovisual	7
C.2.1. Primera fase: Planificació	7
C.2.2. Segona fase: Punt de vista	10
C.2.3. Tercera fase: Moviment de la càmera	11
C.2.4. Quarta fase: Àudio	12
C.3. Trucats cinematogràfics	13
C.3.1. La animació	13
C.3.2. Una presa, un truc	14
C.3.3. Un truc amb dues o més preses	14
C.3.4. Trucs amb Premiere	16
C.4. Programa d'edició	16
C.5. Treball final	17
C.6. Seguiment i criteris d'avaluació.....	19
D. Resultats i valoració	19

A. Introducció

A tots satisfà visionar imatges màgiques i deixar-se fascinar per elles. Interès que augmenta en l'adolescència per la curiositat que desperten les escenes trucades, habituals en tot tipus de produccions audiovisuals, principalment en spots publicitaris i pel·lícules, com un recurs més per captar l'atenció dels espectadors. Conseqüentment, *els trucatges cinematogràfics* constitueixen un centre d'interès ideal per introduir al nostre alumnat en l'*Educació en Comunicació Audiovisual*, donat que és una temàtica que els resulta especialment motivadora.

Des del punt de vista didàctic resulta, a més, molt útil, ja que descobrir les tècniques que utilitzen els especialistes en trucatges requereix d'un coneixement previ dels elements que integren el llenguatge mediàtic, del procés de planificació, realització i muntatge d'un producte audiovisual, junt amb l'aprenentatge del funcionament d'un programa d'edició digital.

Aquesta experiència, canalitzada a través de l'oferta de *Crèdits Variables*, tracta sobre aquestes qüestió. És sols la primera part i té un caràcter introductor, el més indispensable per a familiaritzar-se amb les qüestions més elementals i assentar una base audiovisual que permeti aprofundir posteriorment en aquest ampli i complex món de la imatge i la seva màgia.

B. Disseny de l'experiència

Context	Educació en Comunicació Audiovisual
Centre de interès	Trucatges cinematogràfics
Modalitat	Oferta de crèdit variable
Destinatari	Primer i segon cicles de la ESO (12 a 16 anys)
Número d'alumnes	Marxin de dotze per trimestre

B.1. Objectius

- Fomentar i integrar l'Educació en Comunicació Audiovisual en un context lúdic i experimental, aprenent a diferenciar entre imatge i realitat, estímulant la creativitat expressiva (llenguatge verbal i no verbal) i potenciant el sentit crític des d'una perspectiva analítica.
- Conèixer els aspectes més elementals del llenguatge audiovisual: planificació, composició, continuïtat entre plans, punt de vista, moviment, il·luminació i àudio, en correspondència amb una finalitat expressiva.
- Aprendre a planificar una producció audiovisual, mitjançant l'elaboració d'un guió temàtic i tècnic.
- Manipular mitjans tècnics (càmera de vídeo, trípode, televisor, equip informàtic, etc.).
- Conèixer les funcions bàsiques d'un programa d'edició digital i aplicar-les en el procés de captura d'imatges i àudio, muntatge i exportació.
- Produir un curt audiovisual.

B.2. Continguts

Es relacionen sols els més elementals. El nivell d'aprofundiment, inclòs una reducció o ampliació dels mateixos, està en funció de les característiques del grup classe i les hores assignades al crèdit variable.

	Pla	Concepte i aplicacions Plans descriptius narratius i expressius
	Composició	Concepte i aplicacions Llei dels terços, aire i profunditat

Llenguatge audiovisual	Punt de vista	Concepte i aplicacions Picat, normal i contrapicat
	Moviment	Concepte i aplicacions Càmera fixa, panoràmica, <i>travelling</i> , <i>zoom</i>
	Continuïtat	Concepte i aplicacions
	Il·luminació	Concepte i aplicacions
	Àudio	Concepte i aplicacions Veu en <i>in</i> i en <i>on</i> , banda sonora, efectes
Trucs	Tècniques	Méliès i Chomón Animació. Precisió en el tall. Una presa, un truc Trucs amb Adobe Premiere
Planificació	Guió	Temàtic i tècnic
Recursos	Càmera de vídeo	Funcions <i>Rec-standby</i> i <i>zoom</i>
Programa edició	Adobe Premiere.Pro	Captura, muntatge i exportació

B.3. Metodologia

En aquest crèdit és recomanable no superar la xifra dels dotze alumnes per grup. És un crèdit que requereix per part del professor una atenció i actuació concreta i global contínua, ja no sols per a atendre adequadament la diversitat acadèmica i conductual de l'alumnat, també per la complexitat de la matèria i dels recursos materials que s'utilitzen.

L'estratègia d'aprenentatge es basa en la metodologia experimental. El professor orienta i reconduïx la planificació i graduació dels continguts i activitats, per a què l'alumnat pugui anar descobrint paulatina i progressivament, a través de l'observació i de l'experimentació, els continguts proposats dintre d'un context de treball que contempli la diversitat i estimuli l'autoaprenentatge individual i col·lectiu.

Totes les activitats es plantegen per ser treballades en grups de quatre alumnes, exceptuant l'última, la de la producció final, que es realitza entre tots els components del grup classe. En el primer cas són ells mateixos els que decideixen en cada una de les activitats amb qui agrupar-se, però amb la supervisió directa del professor, evitant així que algun alumne quedi marginat i procurant que els grups estiguin més o menys equilibrats.

La principal finalitat de les activitats no és altra que la del desenvolupament de les seves capacitats comunicatives. Per aquesta raó, en les situacions d'aprenentatge es prioritzen els elements expressius que componen el llenguatge audiovisual per sobre dels continguts tècnics, deixant-los molt clar en tot moment que aquests són sols simples mitjans que estan al servei de la comunicació.

Donat que els *mass media* són bàsicament unidireccionals, l'alumnat no sol estar preparat per a *dir*, més aviat sols *per rebre*. Conseqüentment quan se'ls planteja la realització de l'activitat solen tenir tendència a copiar models existents. És una predisposició negativa que requereix ser reconduïda adequadament amb plantejaments que enriqueixin les seves possibilitats d'observació i amb tot tipus de recursos, amb tendència a potenciar la seva imaginació i expressivitat creativa.

Sense menysprear la qualitat del producte final, es prioritza el procés de treball amb les seves errades i posteriors correccions, en cadascuna de les activitats, afavorint la verbalització de les seves experiències

tant a nivell individual com col·lectiu. Qüestió substancial, en quant què és un procés que contribueix a estructurar mentalment els seus pensaments, a més de proporcionar al professor una informació imprescindible per a valorar el progressos dels seus aprenentatges.

Finalitzada cadascuna de les activitats l'alumnat té l'opció de poder endur-se a casa seva el material elaborat, de la mateixa manera que ho fan en altres matèries. Existeixen diverses possibilitats: directament per Internet, a un CD, DVD o a una cinta analògica o digital.

Un element motivador més per l'alumnat és la projecció externa dels seus treballs a través de la participació en exposicions i festivals de cine. En cas de ser seleccionats, l'assistència als mateixos els proporciona experiències molt enriquidores i interessants, tant a nivell relacional com de continguts audiovisuals.

B.4. Recursos

Les activitats es desenvolupen dins l'aula d'informàtica, exceptuant les filmacions que es realitzen dintre del mateix centre o en els seus voltants.

L'alumnat disposa d'un dossier amb els continguts i les activitats corresponents a cadascun d'ells.

A més, es disposa del següent material:

Una càmera de vídeo digital i un trípode.
Un equip informàtic per alumne. Una gravadora de DVD. Una targeta capturadora digital.
Un reproductor i gravador DVD.
Un programa d'edició digital.

Cal tenir present que els materials són una eina de progrés personal, raó per la qual l'alumnat té la possibilitat de manipular-los des del primer moment. No s'ha de tenir por a que puguin fer-lo malbé si abans se'ls explica el seu funcionament i els requisits bàsics preventius que cada membre del grup ha d'assumir en funció de les responsabilitats que tingui en cada moment.

B.5. Seguiment i avaluació

El procés de seguiment i de avaluació és continu i sumatiu. Es disposa d'una plantilla on es van anotant les observacions sobre el progrés de cada alumne, valorant l'adquisició dels conceptes, dels procediments expressius i tècnics, i de les actituds individuals i socials.

C. Desenvolupament de l'experiència

C.1. Activitat inicial

La primera activitat consisteix en comprovar els coneixements previs que l'alumnat té sobre el llenguatge audiovisual, aspecte indispensable per adaptar i reconduir la programació del crèdit variable i la dinàmica de treball.

Es realitzen tres o quatre projeccions d'un dels curts realitzats amb anterioritat per un altre grup d'alumnes que han cursat el crèdit.

Després d'una primera visualització, sense interrupció i sense comentaris, es procedeix a una segona projecció en el que conjuntament s'analitza objectivament cadascuna de les escenes, descrivint des d'un punt de vista tècnic tot el que es veu i s'escolta, procurant que es tractin com a mínim els següents elements:

- Enquadrament
- Composició del pla
- Punt de vista utilitzat
- Imatges filmades amb la càmera fixa o en moviment
- Il·luminació
- Continuïtat entre plans consecutius
- Modalitat d'àudio

En una tercera projecció s'introdueix el contingut expressiu, on s'analitza objectivament cada escena relacionant els aspectes tècnics comentats anteriorment amb la seva finalitat comunicativa:

- Descriptiva
- Narrativa
- Expressiva

No es tracta ni molt menys de profunditzar en tots els detalls, sols es pretén comprovar que es el que saben i de pas començar a familiaritzar-se amb els continguts que tractaran posteriorment.

Al final d'aquesta sessió es destinen uns minuts per a què l'alumnat que no està habituat amb l'ús d'una càmera de vídeo pugui conèixer les seves principals funcions i practicar mínimamente amb els botons *rec/standby* i *zoom* per seleccionar els enquadraments.

C.2. Llenguatge audiovisual

Els continguts audiovisuals s'introdueixen paulatina i progressivament en un procés de treball que consta de quatre fases, estructurant-se cadascuna d'elles en tres parts:

- Experimentació amb els continguts pertinents.
- Planificar una breu producció audiovisual on han d'aplicar els continguts amb els que han practicat prèviament
- Realització i producció.

C.2.1. Primera fase: Planificació

El pla s'entén com un concepte espacial, coincidint amb el que s'utilitza habitualment en el món del cinema, com cada una de les preses filmades amb la càmera de vídeo en funció del fragment de realitat seleccionat.

- El primer pas a realitzar abans de filmar és seleccionar quina part de la realitat es vol incloure dintre de l'espai delimitat pel rectangle que s'interposa entre l'ull humà i el referent, el que implica decidir que és el que s'ha de veure o no dintre del requadre. És una decisió que s'ha de prendre d'acord amb el valor expressiu desitjat.

Existeix una àmplia tipologia de plans que destaquen per la seva finalitat descriptiva, narrativa i expressiva. Seguidament es presenta una classificació estàndard que no s'ha de prendre en sentit estricte, però que resulta molt clarificadora quan algú s'inicia en l'experiència audiovisual. Amb l'experiència es descobreix, per exemple, que en funció del muntatge un pla estipulat com narratiu pot ser expressiu i que un descriptiu pot tenir un tractament narratiu, ja que la capacitat comunicativa i creativa en el món audiovisual és infinita. Elegir un o altre està sempre en funció del missatge que es pretén transmetre, tenint també present que la gràcia de la seva selecció depèn de l'encertada combinació narrativa, descriptiva i expressiva que d'ells es pot fer en combinació amb la composició del mateix, el punt de vista i els moviments de càmera pertinents, entre altres molts aspectes.

PLA	CONTINGUT dintre del pla	VALOR
GRAN pla GENERAL (GPG)	Gran escenari, paisatge o multitud. Referent allunyat, difús, subordinat a un entorn que l'envolta. La persona es veu petita, massificada, o bé no està present.	Descriptiu, però pot adquirir un valor dramàtic o expressiu quan es pretén destacar la soledat o la petitesa del referent en el seu entorn
PLA GENERAL (PG)	Escenari ampli, en el que s'incorpora la persona que sol ocupar un espai comprès entre 1/3 i 1/4 part de l'enquadrament.	Descriptiu. Ressalta la relació d'un personatge amb el context que el rodeja. En escenes de grup pot tenir valor dramàtic o expressiu.
PLA DE CONJUNT (PC)	Petit grup de persones o ambient concret. Interessa acció i situació dels personatges. La persona està encaixada dintre d'un espai definit, però amb suficient marge de moviment.	Pot tenir un valor descriptiu o narratiu. Ocasionalment, també un valor dramàtic.
PLA SENCER (PE)	Els límits inferior i superior de la pantalla coincideixen amb el cap i els peus d'un o dos personatges. Interessa l'acció.	Narratiu, tot i que comença a potenciar ja el valor expressiu o dramàtic.
PLA AMERICÀ o TRES QUARTS (PA)	Els límits inferior i superior de la pantalla coincideixen amb el cap i els genolls de la persona. Interessa el rostre i les mans ("americà": perquè s'utilitzava en el <i>western</i> , per oferir dos elements claus: el rostre de l'actor i el revòlver).	Narratiu i dramàtic. Permet captar aspectes de l'expressivitat humana en un context global, possibilitant la presència de diversos personatges.
PLA MITJÀ (PM)	Presenta la persona tallada per la cintura (de mig cos cap amunt. Interessa la reacció del personatge davant una realitat. Permet la presència de dos personatges	Expressiu i dramàtic, però conserva encara un cert valor narratiu. Intensifica el valor expressiu del rostre i de les mans.
PRIMER pla (PP)	Recull sols el cap o qualsevol altra part del cos, marginant altres elements secundaris.	Expressiu, psicològic i dramàtic. Recull la màxima expressivitat del rostre.
PRIMERÍSSIM PRIMER pla (PPP)	És una accentuació del primer pla. Mostra una part del rostre o del cos de la persona.	Potencia el valor expressiu i extrema la capacitat de xoc en l'espectador.
PLA DETALL (PD)	Mostra un objecte o una part del mateix. Normalment s'incorpora com un pla d'inserció dintre d'una narració.	Depenent del context pot tenir un valor descriptiu, narratiu, simbòlic o dramàtic.

→ Dins l'aula, amb un circuit tancat de televisió (càmera connectada a un televisor amb un cable el més llarg possible), per a què puguin observar els resultats de manera immediata, es realitzen breus pràctiques amb cadascun dels plans, analitzant i comentant totes les seves possibilitats expressives. Moment que s'aprofita per tractar els continguts relacionats amb:

- La **composició** del pla, consistent en distribuir adequadament els diferents referents que tenen que aparèixer dintre de l'enquadrament: persones, objectes, decorats, acció, sensació de profunditat, línia de l'horitzó, moviments, aire, llum, ombres, etc.
- El **principio de continuïtat** entre plans, que implica una coherència temàtica i perceptiva, tant temporal com espacial, entre plans successius: posició dels referents, tonalitat de llum, vestuari, trajectòria de l'acció, inclusió de plans d'inserció, etc.

- La **il·luminació**, com un recurs expressiu més que contribueix a centrar l'atenció en els referents, caracteritzant objectes i espais, destacant o difuminant formes i creant ambients determinats, suggerint tota classe de sensacions i efectes especials.

En un context experimental l'alumnat és protagonista de l'aprenentatge

- Per torns:
 - manipulant la càmera de vídeo
 - apareixen com protagonistes en les imatges
- Observant, analitzant i comentant cadascuna de les pràctiques corresponents als diferents plans, composició, continuïtat i il·luminació.

→ En grups de quatre, planificant una curta producció audiovisual, limitant el temps a uns quinze segons com a molt, i amb un màxim de cinc plans. És el moment d'introduir el concepte i el procés d'elaboració del **guió temàtic i tècnic**. Se'ls proporciona una fitxa amb un guió que han d'emplenar individualment a mesura que es van posant d'acord.

GUIÓ TEMÀTIC			
1. IDEA (centrada en una o dues accions)			
2. ARGUMENT (desenvolupament de l'acció, personatges, lloc) Relacionant pla amb la finalitat expressiva			
3. RESPONSABILITATS Direcció Càmera Protagonistes			
GUIÓ TÈCNIC			
		IMATGE	
Nº DE PRESA	TEMPS	QUÈ ES VEURÀ? Acció, personatges, decorats, vestuari...	PLA
1			
2			
3			
4			
5			

→ Una vegada elaborat el guió, es procedeix a l'assaig, amb càmera de vídeo inclosa, es filma, s'edita¹, es visiona i es comenten els resultats entre tots.

C.2.2. Segona fase: Punt de vista

L'angle de visió és una variable formal que contribueix a potenciar el valor expressiu del pla. Fa referència a la diferència entre el nivell de presa de vista i el referent que ha de ser filmat. Hi ha tants angles com graus en l'escala, però convencionalment es fa la següent classificació.

¹ El procés d'aprenentatge per capturar, editar i exportar amb l'ajuda d'un programa informàtic s'exposa posteriorment.

ANGLE	POSICIÓ DE LA càmera	VALOR
ANGLE NORMAL (AN)	L'eix de la càmera és perpendicular al rostre del referent, al marge de la seva postura (assegut, dret, estirat, etc.).	Expressa normalitat.
ANGLE EN PICAT o DE PRESA ALTA (AP)	De dalt cap avall, per sobre del referent.	Mostra el referent disminuït per a produir sensació de debilitat, inferioritat, submissió, opressió, indefensió... O bé per a transmetre una impressió de punt de vista privilegiat, de control, de domini de la situació per part del personatge en relació al referent. també pot tenir un valor merament descriptiu, per presentar millor un paisatge o a una multitud.
ANGLE CONTRAPICAT o DE PRESA BAIXA (ACP)	De sota cap amunt, per sota del referent.	Reforça, potencia, emfatitza, engrandeix, monumentalitza, solemnitza... el referent, donant la sensació de superioritat, de domini.
ANGLE INCLINAT (AI)	Inclinat lateralment.	Expressa inestabilitat, inquietud, inseguretat..., accentuant la subjectivitat de l'enquadrament.

→ Al contingut anterior s'afegeix el concepte d'angle o punt de vista, repetint-se el mateix procés de treball.

- En la fitxa del guió tècnic s'afegeix el nou concepte.

GUIÓ TÈCNIC				
		IMATGE		
Nº DE PRESA	TEMPS	QUÈ ES VEURÀ? Acció, personatges, decorats, vestuari...	PLA	ANGLE
1				
2				
3				
4				
5				

C.2.3. Tercera fase: Moviment de la càmera

La mobilitat de la càmera és històricament un dels recursos formals que contribueix a convertir el cinema en una forma d'expressió diferenciada. quan es filma, la càmera es pot moure en totes direccions, en funció del que es vulgui expressar. Els moviments de la càmera requereixen un assaig previ per a garantir la consecució del ritme desitjat, procurant evitar els dubitatius o poc precisos, ja que ofereixen una sensació d'error, a no ser que sigui per exigència del guió. Es necessari procedir de forma sua i uniforme, sense brusquedats ni interrupcions.

LA PANORÀMICA (PAN)	<p>La Panoràmica és un moviment de rotació de la càmera, que gira sobre el seu propi eix però sense desplaçar-se. Correspon als diversos moviments de cap d'una persona.</p> <p>Es convenient subjectar la càmera a un suport fix, com el trípede, per exemple. i amb una distancia focal constant.</p>
----------------------------	---

	Una panoràmica ha de partir i finalitzar d'una posició de repòs. sols pot començar o finalitzar en moviment quan les preses immediatament anterior o posterior també finalitzen o comencen en moviment.	
PANORÀMICA HORIZONTAL	Moviment de rotació de dreta a esquerra o d'esquerra a dreta.	S'utilitza amb finalitat descriptiva o narrativa. Serveix per acompanyar i/o relacionar visualment espais o referents separats horitzontalment: <ul style="list-style-type: none"> - de seguiment: per a seguir un referent que es desplaça horitzontalment en l'espai. - reconeixement: per a explorar un espai. - D'escombrat: com recurs de transició per a establir una relació dinàmica o de canvi comparatiu. S'aconsegueix filmant a molta velocitat, llavors la imatge es converteix en un continuu de línies i taques, de manera que quan es para es situa en un nou pla.
PANORÀMICA VERTICAL	Moviment de rotació que va de dalt cap avall o viceversa.	Té una finalitat descriptiva o narrativa. Serveix per a relacionar visualment espais o referents separats verticalment. Com l'anterior, pot ser de seguiment, reconeixement o escombrat.
PANORÀMICA DE BALANCEIG	Moviment de rotació similar al d'un bressol o al d'un vaixell.	S'utilitza amb una finalitat subjectiva, substituint per exemple els ulls d'una persona ferida, d'algú que ha begut més del compte, etc.
PANORÀMICA CIRCULAR	Moviment de 360°	Para expressar circularment un seguiment, un reconeixement, un escombrat, etc.
PANORÀMICA OBLIQUA	Moviment amb inclinació de la càmera	Per donar una sensació d'inseguretat, inestabilitat, inquietud, etc.
EL TRAVELLING		
	El <i>travelling</i> és un moviment de translació de la càmera. Es desplaça sobre un peu mòbil que rep el nombre de "carro", sobre uns rails, sobre un cotxe, a mà, etc.	
	Té un valor expressiu o narratiu. Dóna corporeïtat als enquadraments, ja que al moure's els referents per la pantalla s'incrementa la sensació de perspectiva, potenciant-se la tercera dimensió o la sensació de relleu.	
DE PROFUNDITAT o D'AVANÇ	La càmera es trasllada d'un pla llunyà a un més pròxim.	Pot servir per canviar de pla en una mateixa presa, per centrar l'atenció en un referent o part del mateix, per a penetrar en la interioritat del personatge, etc.
DE PROFUNDITAT EN RETROCÉS	La càmera es desplaça des d'un punt pròxim a un de més llunyà.	Serveix per situar un referent en un context, distanciar-se d'una acció, indicar el final d'un recorregut del film, etc.
VERTICAL ASCENDENT o DESCENDENT	La càmera acompanya el moviment del referent en desplaçaments verticals, ascendents o descendents.	Útil per a mantenir pròxima i intensa la acció, la expressió, o bé per a relacionar dos o més referents o espais determinats separats verticalment, etc.
LATERAL	La càmera acompanya en paral·lel un referent en moviment que es desplaça horitzontalment.	Útil per a mantenir pròxima i intensa la acció, la expressió, o bé per relacionar dos o més referents, o espais determinats separats horitzontalment, etc.
CIRCULAR	La càmera es desplaça circularment.	Pot servir per envoltar un personatge, per a una finalitat romàntica o bé simbòlica, per a expressar un tancament d'escena, etc.
EL ZOOM o TRAVELLING ÒPTIC		
	En realitat el <i>zoom</i> no existeix com moviment, doncs el que es desplaça no és la càmera si no l'òptica de distància focal variable.	
	Permet que els objectes s'aproximin o s'allunyin sense necessitat de desplaçar la càmera.	
	Tenir en compte que l'efecte visual no és el mateix que un <i>travelling</i> , ja que en el moviment de <i>zoom</i> els objectes que s'aproximen es comprimeixen.	

→ Als continguts anteriors s'afegeix el concepte de moviment de càmera, repetint-se el mateix procés de treball.

- En la fitxa del guió tècnic s'afegeix el nou concepte.

GUIÓ TÈCNIC					
		IMATGE			
Nº DE PRESA	TEMPS	QUÈ es VEURÀ? Acció, personatges, decorats, vestuari...	PLA	ÀNGLE	CÀMERA FIXA o MOVIMENT
1					
2					
3					
4					
5					

C.2.4. Quarta fase: Àudio

L'àudio es un element tan important com la imatge. Utilitzat adequadament es un recurs expressiu més que la complementa i que contribueix significativament a oferir unitat al producte audiovisual. com molt bé diu *Elmer Bernstein* (el compositor amb més composicions de bandes sonores de la historia de *Hollywood*), "... és un art que se situa allà on les imatges no són capaç d'arribar, permetent que arribi de manera emocional".

L'àudio contempla tot tipus de possibilitats expressives, narratives i descriptives. el que se sent, el com, el quan, el per què, etc., no es pot deixar al marge de la improvisació. Ha de tenir un tractament supeditat al que es vol comunicar, amb l'ambient que es pretén crear, amb l'acció que es desitja reforçar, etc. És imprescindible preveure-ho juntament amb les imatges en el moment d'elaborar el guió, des de les intervencions en directe dels personatges fins els efectes sonors especials², passant pels silencis, la veu en *off* i els doblatges, les músiques de fons o intencionades, etc.

→ Als continguts anteriors s'afegeix el concepte d'àudio, repetint-se el mateix procés de treball.

- En la fitxa del guió tècnic s'afegeix el nou concepte.

GUIÓ TÈCNIC						
		IMATGE				ÀUDIO
Nº DE PRESA	TEMPS	QUÈ es VEURÀ? Acció, personatges, decorats, vestuari...	PLA	ÀNGLE	CÀMERA FIXA o MOVIMENT	QUÈ se SENTIRÀ? Diàlegs, veu en off, silencis, banda sonora, so ambient, efectes...
1						
2						
3						
4						
5						

C.3. Trucats cinematogràfics

Adquirir el domini de la càmera i dels elements més bàsics del llenguatge audiovisual és el moment d'entrar en el màgic món dels trucs cinematogràfics. El punt de partida són els models dels pioners en aquest gènere, el francès Méliès³ i l'espanyol Chomón, visionant i comentant algunes de les seves pel·lícules. Posteriorment es reproduïx una selecció de fragments de pel·lícules on apareixen trucs diversos, realitzats per companys que han passat pel crèdit variable. Els continguts, independents entre sí, es distribueixen en quatre blocs:

- L'animació
- Una presa, un truc
- Un truco amb dues o més preses
- Trucs amb *Adobe Premiere*

→ A continuació s'aplica, per a cada bloc, el mateix procés de treball que en les diferents fases de l'anterior apartat, sols que en aquesta ocasió totes les activitats giren al voltant dels

² En la web del Ministerio de Educación i Ciencia hi ha un banc de sons especials distribuïts per temàtiques que es poden importar gratuïtament: <http://recursos.cnice.mec.es/bancoimagenes/sonidos/directorio.php>

³ Per més informació consultar la següent web: www.ac-nancy-metz.fr/cinemav/fx/fxm.htm

trucs, aplicant-se els coneixements previs adquirits en relació als elements del llenguatge audiovisual i el programa d'edició⁴. Els models per elaborar els guions són els mateixos, sols que en el tècnic s'afegeix la columna d'efectes especials.

GUIÓ TÈCNIC							
		IMATGE					ÀUDIO
Nº DE PRESA	TEMPS	QUÈ es VEURÀ? Acció, personatges, decorats, vestuari...	PLA	ÀNGLE	CÀMERA FIXA o MOVIMENT	EFFECTOS ESPECIALES	QUÈ se SENTIRÀ? Diàlegs, veu en off, silencis, banda sonora, so ambient, efectes...
1							
2							
3							
4							
5							

C.3.1. L'animació

L'animació audiovisual és un gènere consistent en la simulació de moviment creada a través d'una sèrie d'imatges fixes i independents, que a l'exposar-les seguidament, una darrera d'una altra, proporcionen al que les mira la il·lusió de moviment continu. *Segundo de Chomón* va ser el primer en aplicar aquest fenomen en la indústria cinematogràfica, utilitzant la tècnica del *stop motion*, coneguda en el seu moment com la del *pas de manivela*, consistent en filmar manualment fotograma a fotograma: filmar i parar, desplaçar el referent (objectes, joguines articulades, etc.) o part del mateix, tornar a filmar i parar, moure de nou el referent i així successivament.

Aquesta tècnica requereix de dos elements expressius imprescindibles i interrelacionats en tota animació: el moviment i el ritme. La combinació d'ambdós està en funció del missatge que es pretengui comunicar en cada una de les accions que es filmen:

- Si cada un dels desplaçaments del referent o part del mateix són espacialment curts, s'aconsegueix un efecte rítmic lent.
- Si els desplaçaments espacials són llargs, el ritme es ràpid.

C.3.2. Una presa, un truc

Trucs que s'aconsegueixen amb una sola presa, recorrent a la composició del pla, punt de vista, ombres, il·luminació, moviment de la càmera, àudio, etc., que impliquen una adequada distribució dels referents dintre del pla.

- Exemples: subjectar amb la mà o tenir sobre alguna part del nostre cos éssers diminuts, empetitir personatges, caminar per un sostre sense caure. simular un personatge forçut aguantant el pes de varies persones, ombres que es desplacen, ambients de terror, caps separats del cos, sensació de terratrèmol, etc.

⁴ El procés d'aprenentatge per capturar, editar i exportar amb l'ajuda d'un programa informàtic s'exposa posteriorment.

C.3.3. Un truc amb dues o més preses

S'aconsegueixen emprant el mateix procediment que en l'apartat d'animació: filmar, parar, efectuar canvis, filmar, parar, etc., sols que les preses són més llargues i al treballar amb persones requereix d'una màxima precisió en els moviments dels protagonistes, el que implica no moure's gens ni mica entre una presa i altra, per tal de respectar el principi de continuïtat entre ambdues.

- Exemples: aparicions i desaparicions, intercanvis, transformacions, salts increïbles, introduir o extraure molts objectes o persones de algun lloc, travessar obstacles, explosions, etc.

C.3.4. Trucs amb Premiere

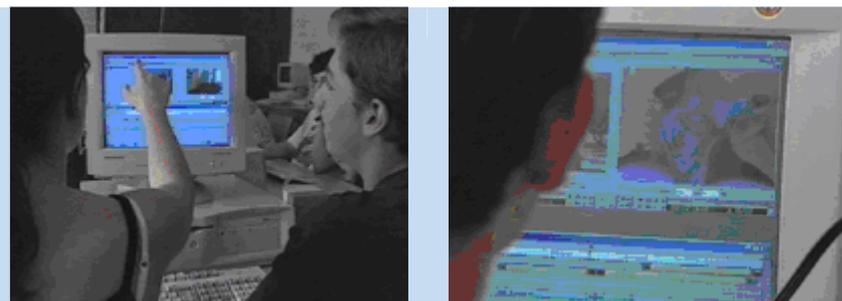
En aquest cas s'utilitza el programa d'edició *Adobe Premiere.Pro*, però pot ser amb qualsevol altre que disposi d'un ampli ventall de recursos que permeti la realització de transparències i cromes, superposar clips de vídeo en diverses pistes, la manipulació de les transicions i de la velocitat de les imatges, l'aplicació de filtres, etc.

C.4. Programa d'edició

De les tres sessions setmanals, una es destina a l'aprenentatge dels procediments i recursos del programa d'edició *Adobe Premiere.Pro*. S'experimenta amb el material que s'ha obtingut en les diferents pràctiques dels apartats de *llenguatge audiovisual* i *trucs cinematogràfics*.

- Primer s'aprèn a capturar digitalment imatges i àudio, des de la càmera de vídeo al ordinador, a moure's entre les diferents finestres del programa, a editar a tall, afegir transicions, confeccionar títols i gràfics, àudio, etc.
- Posteriorment es recorre als diferents recursos del programa que permeten la manipulació de les imatges i l'obtenció de trucs: filtres, moviment, transparències, superposició de pistes, velocitat de la imatge, efectes sonors, etc.
- Finalment s'ensenya com exportar el producte final en diferents formats, segons el seu destí i ús final: Internet, a una cinta, a un CD o DVD, etc.

C.5. Treball final

El crèdit finalitza amb la producció d'una pel·lícula que ha de planificar, realitzar i produir tot el grup, aplicant tots o part dels coneixements apresos en el crèdit. Per part del professor sols es ponen tres límits:

- No sobrepassar els dotze minuts, el que exigeix un esforç de síntesis en la planificació.
- Que sigui possibilista, és a dir que se sigui conscient de les limitacions existents, en quant a temps, escenaris, vestuari, etc.
- Que sigui de creació pròpia.

El procés de treball es distribueix en set passos:

→ Acordar el tema que es vol tractar i elegir el gènere audiovisual: documental, reportatge, informatiu, espot publicitari, adaptació d'una obra literària, pel·lícula de terror, comèdia, acció, etc.

→ Elaborar el guió temàtic i tècnic.

→ Distribuir responsabilitats.

Títol de la pel·lícula: _____	
RESPONSABILITATS	
ACTORS I ACTRIUS	
DECORATS	
VESTUARI	
MAQUILLATGE	
EFFECTES ESPECIALS	
CONTROL DE SO	
CONTROL DE LLUM	
BANDA SONORA	
CÀMERA	
EDICIÓ	
DIRECCIÓ	
ELABORACIÓ TÍTOL LOGOTIP, ANAGRAMA	
ELABORACIÓ CRÈDITS	
idea, guió, decorats, vestuari, maquillatge, efectes especials, control llum i so, banda sonora, càmera, edició, direcció, agraïments...	

→ Assajar.

→ Filmar.

→ Editar: prèvia captura de les imatges es procedeix a la seva edició, activitat que sols la realitzen tres o quatre alumnes, els més motivats, en l' hora de l'esbarjo i en altres moments que no tenen que assistir a classe. Finalment s'exporta a un CD o DVD o bé es traspasa per Internet.

→ Visionar i valorar el resultat.

C. 6. Seguiment i criteris d'avaluació

El procés de seguiment i de avaluació és continu i sumatiu. Es disposa d'una plantilla on es van anotant les observacions sobre el progrés de cada alumne, valorant l'adquisició dels conceptes, dels procediments expressius i tècnics, i de les actituds individuals i socials.

D. Resultats i valoració

Els resultats són sempre satisfactoris, tant per l'alumnat com per al professor, i bàsicament per dos motius. Primer, perquè l'adquisició de nous coneixements els permet ampliar les seves possibilitats per a comprendre i expressar-se creativament amb imatges Segon, perquè deixen de ser, mediàticament,

simples receptores passius, convertint-se en agents audiovisualment alfabetitzats i actius, amb criteri propi davant els centenars de missatges que reben diàriament a través dels diferents i variats mitjans audiovisuals. Al finalitzar el crèdit tenen bastant clar com es construeixen les imatges i són molt conscients de que transmeten idees manipulades intencionalment, aspectes que extrapolen amb judici a la seva realitat mediàtica, ja que han tingut l'oportunitat d'experimentar-ho.

Es un crèdit molt agraït pel professor. L'alumnat s'inscriu amb un alt grau d'expectació i motivació. La seva curiositat és infinita i el seu interès per convertir-se en productors de missatges mediàtics encara més. No és d'estranyar, doncs al cap i a la fi estan immersos en aquesta realitat.

Imatge Fixa

TRACTAMENT ARTÍSTIC DE LA IMATGE FIXA

1. Introducció

Tenim al davant una programació didàctica adreçada al tercer curs de l'ESO. Aquesta matèria està prevista com a crèdit variable en dos dels tres crèdits del curs, amb una duració de 35 hores per crèdit.

Aquest crèdit està pensat perquè l'alumnat s'encamini en el coneixement del llenguatge de la imatge amb el suport del programa *Adobe Photoshop*, a partir de la manipulació de les diferents eines que té el programa per el tractament d'imatges digitals. El seguiment de l'alumnat és amb un tutorial. Aquest tutorial està dividit en mòduls. Al final de cada mòdul el professor proposarà un exercici que recollirà d'una manera global el que s'ha tractat en el mòdul en qüestió. Les pràctiques es faran amb grups de 2 alumnes per ordinador.

2. Objectius

- Conèixer les diferents modalitats de presència de la imatge en els mitjans de comunicació.
- Utilitzar el llenguatge de la imatge fixa com a eina de comunicació i de creativitat artística.
- Potenciar experiències vivencials i realitzar produccions de forma cooperativa.
- Conèixer els principis bàsics i el procés d'obtenció d'imatges digitals.
- Desenvolupar en l'activitat expressiva i artística diferents recursos per a la producció gràfica i plàstica, amb fonaments de sintaxi visual, a través del coneixement dels seus elements bàsics de representació, explorant materials i experimentant amb tècniques diverses.
- Aconseguir habilitat en la utilització, manipulació i representació de les eines digitals controlant l'expressió gràfico-plàstica.
- Ser conscient de la influència social de la imatge fixa, el seu desenvolupament i les transformacions que l'envolten.

3. Continguts

Procedimentals

- Fonaments bàsics del treball amb imatges fixes.
- Fonaments de treballs amb canals i màscares.
- Fonaments bàsics amb modes de color.
- Creació de textos.
- Creació de capes.
- Clonar imatges.
- Estudi dels traçats.
- Estudi de les eines per transformació d'imatges.
- Coloracions de píxels en les imatges.
- Disseny d'una interfície per a una aplicació interactiva.

Conceptuals

- Introducció
- Canals
- Color
- Text
- Capes
- Clonar
- Traçats
- Transformacions
- Colorar
- Síntesi

Actitudinals

- Fer un bon ús del material informàtic.
- Interès per un acabament depurat de les diferents activitats.
- Curiositat per ampliar coneixements en el àmbit informàtic.
- Interès per donar diferents acabats en les propostes.
- Creativitat en les diferents propostes.

4. Avaluació

- Realització de les diferents pràctiques dels mòduls (50%)
- Realització d' un exercici al final de cada mòdul (30%)
- Actitud a classe i participació (20%)

5. Criteris d' avaluació

- A l' hora d'avaluar a l'alumnat es tindrà en compte:
 - La capacitat comunicativa a través de la imatge fixa.
 - El grau d' assoliment dels conceptes desenvolupats a classe.
 - El nivell de resolució dels exercicis.
 - L'interès i la participació a classe.
 - El grau de creativitat a l'hora de fer els exercicis.
 - La bona resolució de les fotografies dels treballs.
 - El grau de precisió en l'elaboració dels treballs.
 - Acabat de les imatges.
 - Participació a classe.

6. Material didàctic obligatori

- Fotocòpies de tutorials per seguir el curs.
- Material de teoria que tracta cada mòdul.
- Equip informàtic amb el programa *Adobe Photoshop*.

7. Metodologia

El curs està dividit en mòduls i cada mòdul conté diferents pràctiques.

Cada alumne haurà de desenvolupar cada pràctica que serà pautaada i al mateix temps amb una part més lliure de creativitat.

Els diferents temes s'introdueixen a nivell teòric mitjançant explicacions a classe per part del professor.

Després es procedirà a la realització d'exercicis pràctics, mitjançant un tutorial.

En cada ordinador l'alumnat obrirà una carpeta amb el seu nom, en ella inclourà les diferents pràctiques. Al final de cada mòdul i abans de passar al següent hauran de fer un exercici sense ajut teòric per demostrar si han assolit els diferents continguts .

8. Atenció als alumnes amb necessitats educatives específiques

Al ser un crèdit variable, el nombre d'alumnes és menor que en el comú, i el seguiment amb tots ells és més personalitzat. Són treballs molt pràctics amb uns continguts mínims, que els alumnes poden assolir.

9. Relació i desenvolupament de les unitats didàctiques.

A continuació es detallen les unitats didàctiques que contenen els objectius, continguts, activitats d' aprenentatge i criteris d' avaluació.

- **Unitat 1:** Introducció i Canals.
- **Unitat 2:** Color i text.
- **Unitat 3:** Capes i clonar.
- **Unitat 4:** Traçats i transformacions.
- **Unitat 5:** Colorar i síntesi.

Imatge Fixa

ANÀLISI I PRODUCCIÓ DE MISSATGES VISUALS

1. Introducció

Mirar és més que veure-hi, qui mira el món, les coses, no és l'ull, sinó una persona que té ulls. Els ulls reben la informació, però és el cervell el que la interpreta. La cultura, la formació, l'experiència vital determina la nostre percepció.

Sense el coneixement, sense una formació cultural, una part de la realitat se'ns escapa, no és percebuda.

El nostre entorn que ens bombardeja d'imatges, missatges que diuen qui som, com hem de ser, com hem de viure. S'ha d'aprendre a aprendre a llegir entre línies, com el professor de literatura ens ensenya a llegir un poema. Quins recursos, de quins enganys el medi és guanya els nostres sentits.

En aquest crèdit es pretén tractar aquests temes i d'altres, com quins elements configuren un missatge visual, els passos a seguir quan es realitza un projecte, sigui el disseny d'un logotip, un signe, un cartell, o qualsevol missatge visual.

El material, els mitjans que es fan servir són: càmeres fotogràfiques, ordinadors (un cada 2 nens), llapis digital, el programa *Adobe Photoshop*, i amb el suport Internet (recerca d'imatges, la pagina de l' institut, des de la que s'accedeix al moodel, on hi ha penjats recursos i des d'on es trameten algunes tasques.

El crèdit està estructurat en tres trimestres, que els nens de segon d'ESO han d' escollir com a variable. Cada trimestre el grup i dedicarà 35h.

2. Objectius

- Observar, mirar, comprendre i interpretar de forma reflexiva i crítica missatges visuals.
- Appreciar els valors culturals i estètics de la **diversitat cultural**.
- Emprar diverses **tècniques** amb intencionalitat.
- Comprendre **conceptes** artístics i visuals, així com **tècniques** i **procediments**.
- Expressar-se amb creativitat mitjançant el **llenguatge plàstic, visual i àudio-visual**.
- Conèixer i utilitzar diversitat de tècniques i procediments i **recursos TIC**.
- Planificar i reflexionar sobre el **procés** de creació.
- Desenvolupar **projectes col·lectius**.
- Observar, comprendre i reflexionar sobre la **cultura visual** i mediàtica.
- Realització d'apunts, esbossos i esquemes en tot el procés de creació per afavorir l'autoavaluació i l'avaluació.

3. Continguts

3.1 Conceptes

Fonaments teòrics

Tema 1:

- El llenguatge visual i el seu context.
- Introducció a la lectura d'imatges i la seva sintaxi. Els elements que configuren un missatge visual.
 - o Color
 - o Forma
 - o Mida
 - o Textura
 - o Línia
 - o El pla
 - o El volum

- Proporció
- Pes visual
- moviment
- Guia d'anàlisi d'un missatge visual
- Classificació, tipus de missatges, funcions.

Tema 2

- La fotografia. Imatge fixa
- La foto digital
- Elements expressius i estructurals . Enquadrament i punt de vista

Tema 3

- La composició. El cartell, un anunci, el logotip...

Tema 4

- Fer un projecte. Procés de desenvolupament d'una idea.

Tema, l'aigua un bé escàs.

3.2 Procediments

Fonaments pràctics

- Ús del photoshop, us equip digital.
- Internet (moodle)

3.3 Actitud

- Fer un bon us del material d'aula.
- Respectar els companys i els treballs dels altres.
- Participar en les activitats proposades, siguin proposades per el centre, el professorat, o els companys.
- Mostrar interès e iniciativa.
- Saber treballar en equip per tirar endavant un projecte.
- Presentar la feina quan toca.
- Concloure un projecte amb una acabat acceptable.

4. Avaluació

- Realització de diferents activitats pràctiques sobre l'ús del photoshop.
- Recerca i anàlisi d'imatges estretes d'Internet, o de l'entorn.
- Realització d'un projecte final
- Actitud i participació a classe.

5. Criteris d'avaluació

A l'hora d'avaluar a l'alumnat es tindrà en compte:

- La puntualitat a l'hora de presentar un treball
- El procés creatiu, el treball inicial i el nivell de resolució, resultat final.
- Aplicació del contingut de la matèria en la realització d'imatges
- La capacitat de comunicar la idea desitjada utilitzant missatges visuals.
- L'interès i la participació en les activitats, els debats, els treballs en grup.

6. Material didàctic obligatori, i equipament.

- Fotocopies de apunts,
- esquemes del contingut a treballar, presentat en PowerPoint i pdf,
- connexió a Internet,
- escàner, impressora,
- fulls A4, llapis de dibuix,
- llapis de memòria o correu electrònic on poder guardar la informació.
- PC amb programes com el photoshop, paint, word...
- Llapis digital

7. Metodologia

Estem envoltats d'imatges. Al llarg de la nostra vida més que produir, el que segur que farem es veure moltes i moltes imatges, per tant el primer pas abans de posar-se a fer alguna cosa és, **saber veure**.

En què ens hem de fixar. En una imatge apareixen colors, formes, textures, tot d'elements que fan que distingim unes coses de unes altres. A l'hora, aquests elements ocupen un espai, entre ells estableixen unes relacions...

La primera fase doncs és conèixer els elements amb els que treballarem.

Es posaran en comú tots aquests elements i en grups de dos buscaran imatges on hi destaquin els elements del llenguatge visual. El material recollit s'exposarà en un PowerPoint.

La segona fase es **interpretar**

A part de reconèixer els elements que veiem, les formes, els colors...aquests elements del llenguatge visual transmeten idees, (sensacions, sentiments) a les que moltes vegades nosaltres arribem per associació.

Saber establir enllaços és una altra fase del procés d'aprenentatge.

En grup de dos entren a la plataforma virtual on hi ha penjades imatges que han de analitzar a partir de la temàtica i la funció comunicativa de la que es tracte.

I la última fase és **saber fer**, és a dir, com s'inicia, es desenvolupa i es finalitza un projecte. La tècnica, els suports amb el que es treballa, en aquest cas, és l'informàtic i digital, adaptant aquesta tècnica a les necessitats d'expressió que demani cada projecte.

Algunes activitats s'enfoquen com petits projectes de disseny o ideació, procurant tocar temes que els interessin els motivin a investigar i ser creatius.

8. Atenció als alumnes amb necessitats educatives específiques

Interpretar, i crear és una activitat difícil, amb un alt grau de complexitat.

Però les necessitats específiques més que anar encaminades a fer més comprensible, reconduir l'aprenentatge des de la part més experimental, els problemes o dificultats per realitzar una activitat o un projecte són d'implicació, de com fer seus els projectes, voler trobar, tenir més cura, ser més exigents amb el que s'està fent, trobar un sentit que impulsi, que doni forces, energia, ganes.

Les necessitats són de implicació. Fer-ho malament o tenir dificultats en els procediments, en la comprensió de idees, es soluciona, al nen/a se l'ajuda, ja que som un grup petit, però el nen que no te cap interès, ni curiositat és difícil.

Guió del curs:

<p>Com començar:</p>	<p>Coneixements i experiències amb les que comencen -Experiència quotidiana llenguatge visual, els seus referents -Avaluació inicial sobre→qüestionari -Entorn cultura visual Mitjans comunicació</p>	<p>Contingut</p>		<p>Recursos</p>
<p>Que poden aprendre Aprendre a interpretar i a representar imatges</p>	<p>Estratègies a desenvolupar</p>	<p>Tema Representar és interpretar Que ens diuen i que podem dir amb les imatges ? Fil conductor.</p>	<p>Relacions amb altres matèries: Llengua Historia Socials filosofia</p>	<p>Presentació final</p>
<p>Activitats tots junts debat</p>	<p>Activitats en grup</p>	<p>Activitats individuals</p>	<p>Procediments</p>	<p>Avaluació</p>

CINEMA

**Història i societat a través de la imatge cinematogràfica
(Projecte eTwinning)**

ÍNDEX

- 1. INTRODUCCIÓ**
- 2. OBJECTIUS**
- 3. CONTINGUTS**
- 4. EQUIPAMENT**
- 5. DESENVOLUPAMENT DE L'EXPERIÈNCIA I METODOLOGIA**
- 6. SEGUIMENT I CRITERIS D'AVALUACIÓ**

1. INTRODUCCIÓ

Des de fa més d'un segle, el cinema, com a mitjà de comunicació, art contemporani i espectacle de masses, es relaciona amb la societat amb un nexe a través del qual es produeix un *feed-back*, una retroalimentació comunicativa que conforma actituds, comportaments individuals i col·lectius i formes de coneixement i participació molt efectives a través de la imatge en moviment.

En integrar aquest fenomen comunicatiu dins el currículum escolar oferim a l'alumnat pautes d'anàlisi i valoració crítica de la pròpia experiència, també d'altres societats, i de la relació intercultural que caracteritza el món actual.

El criteri general de la proposta respon a la necessitat de saber interrogar adequadament l'obra cinematogràfica per valorar el tipus d'informació que ens dóna i per determinar el punt de vista que adopta davant els problemes tractats: la violència, la marginació, el subdesenvolupament, el racisme, la intolerància, la discriminació o la situació dels drets humans i la realitat del món del treball arreu, entre d'altres possibilitats temàtiques.

Des d'una perspectiva interdisciplinària podem aprofundir i completar aspectes relacionats de les Ciències Socials, l'expressió oral, escrita i la lectura dins l'àrea de Llengua, i també la formació de valors i habilitats socials per a la convivència i la relació amb persones d'altres cultures.

2. OBJECTIUS

- Aprendre a extreure informació d'un film com a material d'anàlisi.
- Conèixer els mecanismes propis del cinema com a procés de significació i comunicació.
- prendre a analitzar els aspectes figuratius i narratius que s'utilitzen en cada film per explicar una història.
- Transformar la passivitat de l'espectador en una activitat crítica que ens permeti, no solament comprendre millor els temes suggerits, sinó també augmentar el plaer obtingut.
- Valorar amb precisió el punt de vista ideològic que adopta una pel·lícula en relació als problemes tractats, tenint en compte que allò present en el film és indestruïble d'allò que no apareix, és a dir, que el sentit del que es presenta s'ha de valorar en relació als aspectes silenciats o no mostrats.
- Adquirir valors de convivència amb persones d'altres cultures i conèixer formes de vida i experiències diferents amb una actitud positiva d'enriquiment propi.
- Aprendre a expressar idees i valoracions de forma ordenada i argumentada, orals i escrites, i a comprendre aquelles que procedeixen dels altres .
- Avançar en l'ús de la comunicació oral, l'expressió escrita i la lectura.
- Establir relacions amb altres alumnes de centres de la Unió Europea a través del projecte eTwinning, intercanviant material i experiències del crèdit i fent servir les TIC com a recurs de comunicació.
- Fer ús d'una llengua estrangera, l'anglès.

4. CONTINGUTS

- La immigració
 - Condicionants
 - Formes de vida
 - Món rural i món urbà
 - Racisme i prejudicis
 - Marginació i integració
 - Intercanvi cultural
 - Film: *Las cartas de Alou*. M. Armendáriz, Espanya, 1990, 92".

- La violència
 - Conflicte bèl·lic: causes, conseqüències
 - Context històric: el cas de la I Guerra Mundial
 - Militarisme i pacifisme
 - Cultura de la pau
 - Film: *Paths of Glory*. S. Kubrick, USA, 1957, 86”.

- Els conflictes socials
 - Especulació i condicions de vida
 - Diferències de classe
 - Moviments reivindicatius
 - Estratègies de solidaritat
 - Amèrica Llatina
 - Film: *La estrategia del caracol*. S. Cabrera, Colòmbia, 1993, 105”.

- Els drets humans
 - Grups ètnics: convivència i conflicte
 - Actituds davant la violència
 - Colonialisme: conseqüències, responsabilitats
 - Àfrica
 - Film: *Hotel Rwanda*. T. George, Rwanda, 2004, 110”.

- El treball
 - Precarietat laboral, l'atur: implicacions socials i individuals
 - Perifèria i barris: vides quotidianes
 - Identitats de gènere
 - Estratègies de supervivència
 - Film: *Los lunes al sol*. F. León de Aranoa, Espanya, 2002, 113”.

- El racisme
 - Minories: marginació i persecucions
 - El cas dels jueus.
 - Context històric: feixisme i Holocaust
 - Film: *La vita è bella*. R. Benigni, Itàlia, 1998, 117”.

- El gènere
 - Identitat i projecte de vida
 - Treball i lluita de classe
 - Rol sexual i prejudicis
 - Condicionants socials i familiars
 - Film: *Billy Elliot*. S. Daldry, UK, 2000, 111”.

- La dona
 - Dona i marginació
 - Mon subdesenvolupat
 - Context històric: Afganistan
 - Islamisme
 - Film: *Panj é asr*. S. Majmalbaf, Iran, 2003, 106”.

5. EQUIPAMENT

- Equip informàtic
- Projector imatge digital
- Equip de so
- Pantalla
- Connexió Internet
- Software reproductor de vídeo
- Software processador de textos

6. DESENVOLUPAMENT DE L'EXPERIÈNCIA I METODOLOGIA

La proposta està dirigida als alumnes de 4t d'ESO, a través de l'oferta d'un *Crèdit Variable* trimestral de tres hores setmanals, distribuïdes en sessions d'una i dues hores alternativament.

La classe es durà a terme en una de les aules d'informàtica dotada de l'equipament necessari.

- Relació d'activitats previstes

A cada unitat del programa correspon un dossier de treball per al professor i un altre per a l'alumne [annex 1: exemple].

El **dossier de treball per al professor** inclou en un primer bloc la fitxa tècnica i una sinopsi argumental de la pel·lícula vinculada a cada tema. A continuació es fa una presentació general dels objectius a assolir, dels procediments a seguir i de les actituds a potenciar en la unitat, amb propostes específiques. Al segon bloc del dossier es presenta una guia didàctica per al desenvolupament del tema amb una relació comentada dels aspectes més rellevants de la pel·lícula proposada, com a marc de referència per aplicar les orientacions anteriors. Finalment es formula una proposta d'activitats.

El **dossier de treball de l'alumne** inclou els apartats corresponents a la fitxa tècnica i la sinopsi argumental de la pel·lícula, amb instruments i orientacions de recerca a Internet d'informacions complementàries en webs temàtiques seleccionades prèviament. A continuació es presenta la proposta d'activitats i una fitxa de treball per a cada alumne elaborada en forma de qüestionari.

- Seqüència d'activitats

- Presentació i projecció [films en V.O., subtitulada si cal].
- Extreure informació i materials d'anàlisi directament de la pròpia obra cinematogràfica.
 - Aquesta fase del treball depèn, en bona part, del grau de coneixement dels mecanismes propis del cinema com a procés de significació i comunicació. Per aquest motiu es important donar especial rellevància als aspectes figuratius i narratius que s'utilitzen en el film.
- Anàlisi de la relació entre aspectes presents i silenciats al film per valorar amb més precisió el punt de vista ideològic que adopta l'obra en relació als temes tractats.
- Identificació del tema central i d'altres qüestions relacionades.
- Recerca externa d'informació [recursos telemàtics].
- Relacions amb elements ja treballats [exemple: Ciències Socials] i ampliació.
- Anàlisi, discussió i valoració crítica [expressió oral].
- Activitats, qüestionari [expressió escrita].
- Intercanvi amb altres centres [llengua estrangera: anglès] *Inicialment tenim un acord de col·laboració i intercanvi d'experiències culturals a través de la plataforma eTwinning amb el centre Základní škola nám. Curieových Praha, de la República Txeca.
- Conclusions i avaluació.

6. SEGUIMENT I CRITERIS D'AVALUACIÓ

El procés de seguiment és continu i sumatiu. Es portarà un control del progrés de cada alumne, valorant les seves intervencions i participació en les activitats proposades, els procediments que ha seguit i les actituds individuals i socials que ha mostrat al llarg del crèdit.

ANNEX I

LAS CARTAS DE ALOU**FITXA TÈCNICA**

Títol original: Las Cartas de Alou

Direcció: Montxo Armendáriz

Guió: Montxo Armendáriz

Fotografia: Alfredo F. Mayo

Música: L. Mendo i B. Futer

Producció: Elías Querejeta y TVE, Espanya 1990

Intèrprets: Mulie Jarju, Eulalia Ramón, Ahmed El-Maaroufi, Akonio Dolo, Albert Vidal, Rosa Morata, Margarita Calahorra

Durada: 92 minuts

INDICACIONS PER AL PROFESSORSinopsi

Alou, un senegalès que entra clandestinament a Espanya, es veu forçat a treballar a diversos llocs en unes condicions molt precàries per la seva situació d'il·legal. Gràcies a les cartes que envia periòdicament a la seva família, coneixem les seves experiències i sentiments en aquest difícil procés d'integració en la societat espanyola. Inicia el seu trajecte a les costes d'Almeria, treballant en els hivernacles. Continua cap a Madrid, on té el primer contacte amb la venda il·legal. Després es desplaça al Segrià per treballar en la collita de la fruita i finalment se'n va a Barcelona, on treballa en el taller de confecció d'un altre immigrant africà. L'aventura s'interromp amb la seva detenció per part de la policia, però de nou torna a travessar l'Estret, tancant-se així el cicle que deixa una porta oberta a l'esperança.

Objectius pedagògics

- Conèixer les dures condicions de vida que pateixen les persones immigrades en el nostre país.
- Entendre les dificultats d'integració que tenen les persones immigrades procedents de cultures diferents a la nostra.
- Valorar els sentiments i els principis morals que guien l'actitud i les accions dels personatges africans.
- Reconèixer els prejudicis racistes vigents a la nostra societat.
- Considerar la visió crítica del problema que aporta la pel·lícula .
- Apreciar els recursos narratius utilitzats a la pel·lícula per conèixer les vivències del protagonista.

Procediments

- Valoració de la pel·lícula com a reflex de la situació social del moment en què es va realitzar.
- Explicació dels canvis actuals en la legislació que regula la situació de la població immigrada.
- Identificació dels prejudicis racistes que s'amaguen en les actituds quotidianes dels personatges autòctons que apareixen a la pel·lícula.
- Anàlisi de l'estructura narrativa del film: com comença i com acaba, a través de quin recurs coneixem els sentiments del protagonista i dels seus amics, etc.

- Comparació de la visió que ens dóna el film sobre les persones immigrades amb la que ens ofereixen habitualment els mitjans de comunicació.

Actituds

- Valorar la riquesa cultural que aporta la immigració.
- Desenvolupar una actitud crítica respecte a qualsevol forma d'intolerància i de discriminació.

GUIA DIDÀCTICA

El reconeixement de l'altre

Las cartas de Alou és un film de denúncia que pretén alertar sobre les condicions precàries de la vida de la població immigrada que començava a arribar al nostre país. Un dels principals mèrits de la pel·lícula és evidenciar una situació d'injustícia i de discriminació que poca gent vol reconèixer.

Els problemes legals, econòmics o socials de la immigració eren tractats repetidament en pel·lícules europees o nord-americanes, però encara no havia merescut l'atenció del cinema espanyol, si exceptuem *Río abajo*, de José Luís Borau (1984) sobre la situació dels immigrants mexicans als Estats Units. D'una banda, la novetat del fenomen i la poca importància quantitativa en relació amb altres països, i de l'altra, la dificultat del seu tractament, expliquen la poca atenció del cinema espanyol envers aquest problema social que, tanmateix tampoc no era encara prou reconegut ni acollit en altres àmbits de la societat.

Montxo Armendáriz aconsegueix a *Las cartas de Alou* un film que és alhora compromès, rigorós i objectiu. En denunciar aquest problema social defuig dels plantejaments extrems i de les situacions dramàtiques que fàcilment provoquen la identificació sentimental del públic, però que no tenen cap eficàcia com a reconeixement crític d'una situació de la que tothom és, en certa mesura, responsable.

Al públic li és molt fàcil condemnar una situació extrema de racisme i identificar-se amb la víctima, però quan pot reconèixer una situació més propera a la seva quotidianitat les dificultats augmenten. Recordar les circumstàncies que viuen diàriament aquestes persones immigrades molt a prop nostre provoca un rebuig immediat pel sentiment de culpa que provoca. No és fàcil prendre consciència dels prejudicis que tothom comparteix davant la diferència de l'altre, ni tampoc de les pors i temors als que responen aquests prejudicis. Montxo Armendáriz ha aconseguit apropar-nos críticament a la realitat immediata d'aquestes persones vingudes d'altres països gràcies a un canvi de visió de les circumstàncies que els toca viure. En situar-nos en la perspectiva de les persones immigrades, de les seves necessitats i sentiments, comprenem que la majoria de vegades el seu aïllament i la seva soledat no és resultat solament d'una actitud obertament discriminatòria sinó de la indiferència de la gent per la seva situació.

El viatge d'Alou

L'esquema narratiu de la pel·lícula es construeix a partir de l'itinerari d'un viatge. Alou, el seu protagonista, travessa l'estret de Gibraltar i la seva primera parada, breu i fugaç, es produeix als hivernacles d'Almeria. Continua cap a Madrid, on es fa més palesa la seva condició d'estranger, d'estrany respecte als costums i als valors de la gent que l'envolta. Aconsegueix aprendre l'idioma però no disminueix el seu sentiment d'aïllament, que, contràriament, augmenta en comprendre el rebuig que desperta entre la gent del carrer.

L'única possibilitat que se li ofereix per a sobreviure com a il·legal és la venda ambulat, però ben aviat s'adona que aquesta situació no li permet viure. Sense possibilitats per regular la seva situació ni aconseguir millorar les seves condicions de vida, decideix anar al Segrià per treballar a la collita de la fruita. Allí coneixerà Carmen, una noia amb qui intentarà iniciar una relació, però el pes de les circumstàncies l'obliguen a renunciar a les seves esperances i continua el seu viatge cap a Barcelona. Allí trobarà feina en un taller clandestí de confecció, propietat de Mulei, un immigrant africà que s'ha integrat gràcies a l'especulació i l'explotació dels seus propis companys. La relació entre Alou i Mulei anirà degradant-se fins a ser substituïda per l'amistat amb Moucef, que representarà per a Alou la possibilitat d'aconseguir una forma de vida més digna que la proposada per Mulei. El seu aprenentatge finalitzarà amb la seva detenció, que el retorna al seu punt de partida. Malgrat tancar-se el cicle del seu trajecte, sorgeix de nou l'esperança amb l'inici d'una nova travessa, que pot ser la definitiva.

El viatge físic d'Alou simbolitza un procés interior de coneixement que actua en una doble direcció en relació a si mateix i als altres. Aquesta experiència es reproduïx també des del punt de vista de l'espectador i de l'espectadora, que gràcies a les vivències d'Alou han pogut reconèixer la seva pròpia

realitat, aquella que s'ha construït silenciosament sobre la negació de la diferència. Montxo Armendáriz aconsegueix demostrar amb el seu relat que ens convertim amb estranys a nosaltres mateixos quan neguem l'existència de l'altre.

Proposta d'Activitats

Conèixer la situació actual de les persones immigrades a la pròpia localitat segons la normativa jurídica vigent.

Detectar actituds racistes en els comportaments més quotidians de la gent del propi entorn.

Considerar les diverses interpretacions que té el terme integració en funció de l'acceptació o de la negació de les diferències.

Identificar les diverses actituds que exemplifiquen els personatges de la pel·lícula.

Considerar quines actituds i valors respecte a les persones immigrades es desprenen de les informacions que rebem a través dels mitjans de comunicació.

Buscar informació sobre les pel·lícules que s'han realitzat a Espanya en els últims 10 anys sobre una temàtica similar a la tractada a *Las cartas de Alou* i determinar quina visió aporten del problema.

FITXA DE TREBALL

Explica la visió d'Alou respecte als nostres valors i les nostres formes de vida:

Quines coses li resulten més estranyes i quines més similars a les seves?

A través de quina via coneixem les seves opinions?

Quines opinions o quins costums d'Alou et semblen més estranys?

Quins aspectes has descobert gràcies a la pel·lícula sobre les condicions de vida dels immigrants?

Quines situacions reflectides a la pel·lícula continuen produint-se actualment i quines estan ja solucionades?

Quines són les comunitats d'immigrants més nombroses de la teva ciutat?

Actualment, les condicions legals de les persones immigrades són millors que les que ens mostra el film?

A quins barris de la ciutat on vius es concentra la població immigrant?

Si valoreu les característiques urbanístiques i arquitectòniques de la zona, quines conclusions en trauries?

Identifica el tipus de conflictes (socials, polítics, jurídics, econòmics, personals, etc) que mostra la pel·lícula. I apunta quin tipus en destaca la pel·lícula com a més rellevant per entendre la situació d'Alou.

LITERATURA I CINEMA

Ressenya:

Experiència audiovisual que té com a finalitat aproximar els clàssics de la literatura a l'alumnat de segon cicle d'ESO i de Batxillerat, tot contribuint en l'*Educació en Comunicació Audiovisual* .

ÍNDEX

1. Introducció
2. Disseny de l'experiència
 - 2.1. Objectius
 - 2.2. Continguts
 - 2.3. Metodologia
 - 2.4. Recursos
 - 2.5. Seguiment i avaluació
3. Desenvolupament de l'experiència
 - 3.1. Punt de partida
 - 3.2. Activitat inicial
 - 3.3. El guió
 - 3.4. La interpretació
 - 3.5. La localització, el vestuari, el maquillatge la perruqueria
 - 3.6. La filmació
 - 3.7. El muntatge
 - 3.8. El visionat
4. Treballs realitzats
5. Conclusions

1. INTRODUCCIÓ

L'alumnat està en contacte constant amb el món del cine a través de les sales cinematogràfiques, de la televisió o dels DVD, però està mancat d'una formació audiovisual que el permeti una relació crítica amb allò que veu.

Donat que moltes que moltes pel·lícules tenen el seu origen en una obra literària i que la literatura, al contrari que l'educació audiovisual, sí forma part del currículum escolar, una forma d'augmentar l'educació audiovisual a la vegada que el gust per la lectura és participar en la relació entre el cine i la literatura. i fer-lo d'una manera dinàmica i cooperativa, passant del text literari al cine, posant en pràctica la relació entre realitat i la diversitat de formes de la ficció. Es tracta d'aproximar-se a les grans obres de la literatura a la vegada que es descobreix el procés de filmació d'una pel·lícula.

És de molt interès per a la bona marxa de l'experiència que el centre educatiu tingui sensibilitat en vers l'educació audiovisual i que possibiliti la seva formació a través d'algun crèdit variable en el segon cicle de l'ESO, de manera que es pugui comptar amb alumnat amb coneixements tècnics audiovisuals.

2. DISSENY DE L'EXPERIÈNCIA

Context	Relació del cine i la literatura
Centre d'interès	Fer un curt cinematogràfic
Modalitat	Llengua i literatura
Destinatari	Segon cicle de l'ESO i Batxillerat
Número d'alumnes	15 a 20

2.1. Objectius

- Aprofundir l'estudi de la literatura a partir de l'adaptació cinematogràfica.
- Apropar el món de la literatura a l'alumnat a través de totes les estratègies que la realització d'un curt desenvolupa: guionatge, interpretació, escenografia, filmació, edició...
- Practicar i aprofundir els coneixements en llenguatge audiovisual adquirits pels alumnes en el crèdit variable ofert pel centre en el 1r cicle de l'ESO.
- Aprendre les diferències entre realitat i ficció, entre el text escrit i la imatge.
- Fomentar l'esperit crític i la creativitat.
- Potenciar el treball en equip.

2.2. Continguts

- LITERATURA: lectura comprensiva, elements del llenguatge literari, el guió, diferències entre el llenguatge escrit i l'audiovisual.
- LLENGUATGE AUDIOVISUAL: pla, composició, punt de vista, moviment, àudio, captura, muntatge.
- DRAMATITZACIÓ: interpretació, llenguatge gestual, veu.
- ESCENOGRAFIA: recerca de localitzacions, decorat, vestuari, maquillatge, perruqueria.

2.3. Metodologia

La creació cinematogràfica és sempre un treball en equip, per tant, des de l'inici cal prendre consciència de què el resultat final dependrà sempre de què cada membre de l'equip compleixi amb la responsabilitat que té assignada.

El curt és de l'alumnat. La missió del professorat és orientativa. Es tracta d'ajudar a crear les condicions que possibilitin l'experiència, estimular el seu desenvolupament i col·laborar en la resolució dels problemes que, inevitablement, es produeixen.

La valoració col·lectiva i el debat sobre cada una de les fases de la realització del projecte, és la garantia de la participació de tots en la responsabilitat assignada a cada participant.

2.4. Recursos

- Bibliografia sobre l'obra seleccionada
- Bibliografia i filmografia sobre l'època històrica en la que transcorre
- Material tècnic: càmera de vídeo, equip informàtic adequat...
- Vestuari, decorats, atrezzo...

2.5. Seguiment i avaluació

El professorat pren nota durant el desenvolupament de l'experiència de l'esforç, actitud i resultat de les tasques de l'alumnat de forma individualitzada. D'aquesta manera podrà compensar adequadament a cada participant en l'avaluació de la matèria de llengua i literatura.

3. Desenvolupament de l'experiència

3.1. Punt de partida

Dins la classe de llengua i literatura catalana es proposa fer un curt amb vídeo d'un text literari clàssic que s'hagi previst treballar durant el curs.

Ja que caldrà fer la major part de la feina fora de les hores de classe, es proposa com a treball voluntari, encara que els alumnes que hi participin veuran incrementada la seva nota de curs. És desitjable comptar amb un equip d'uns 15 alumnes, alguns dels qual tinguin el coneixement tècnic necessari per gravar i editar en vídeo (a l'IES Puig de la Creu és fàcil perquè molts dels alumnes han fet al 1r cicle un curs d'educació audiovisual) i a d'altres els agradi fer d'actors.

Durant totes les fases del procés es tractarà que els alumnes tinguin iniciativa i triïn les opcions que creguin més convenients en cada cas. Els coordinadors els oferiran els coneixements teòrics necessaris i controlaran la viabilitat del projecte, facilitant els mitjans per sortir dels entrebancs que es van produint.

3.2. Activitat inicial

És bàsic comptar amb un grup no inferior a 15 persones que tinguin habilitats i interessos diferents. La primera reunió és de suma importància per garantir la bona marxa del projecte, per això és desitjable que el professorat conegui suficientment bé a l'alumnat per ajudar-lo en la tasca de repartir equitativament i de forma adequada les tasques.

S'explica somerament l'obra objecte d'adaptació si encara no ha estat tractada a classe. També cada una de les tasques que cal dur a terme i l'ordre en què s'han d'executar, així com el calendari previst, al que el projecte se desenvolupa durant tot el curs.

S'informa de què s'han de formar quatre equips de treball:

<p>El que es responsabilitzarà de seleccionar el fragment de l'obra literària elegida i d'elaborar conseqüentment el corresponent guió temàtic</p>	
<p>El que assumirà la interpretació</p>	
<p>El que seleccionarà la localització, el vestuari, els decorats i la perruqueria</p>	

**El que s'haurà d'encarregar
De la filmació i el muntatge**

També es comenta que cada equip treballarà autònomament amb ajuda del professorat dintre del calendari previst, a més d'assistir a les reunions periòdiques de tot el grup per controlar la bona marxa del projecte i afrontar la resolució dels problemes plantejats.

Segons les seves habilitats i preferències, l'alumnat voluntàriament es decanta per cada un dels grups, adquirint simultàniament el compromís de col·laborar puntualment en qualsevol altra tasca si fos necessari. És important que sigui conscient de què tots els equips són igualment necessaris i imprescindibles. L'alumnat que no es decanta clarament per cap pot ajudar a completar-los i equilibrar-los. Una vegada formats els equips, el treball s'inicia amb cada un d'ells.

3.2. El guió

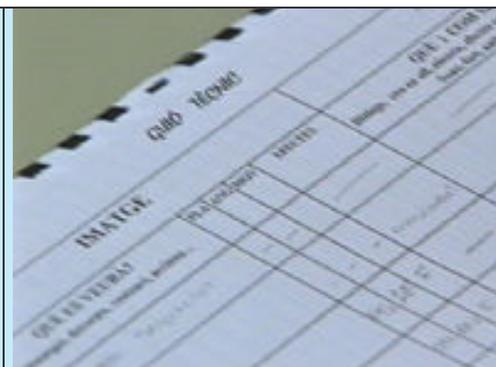
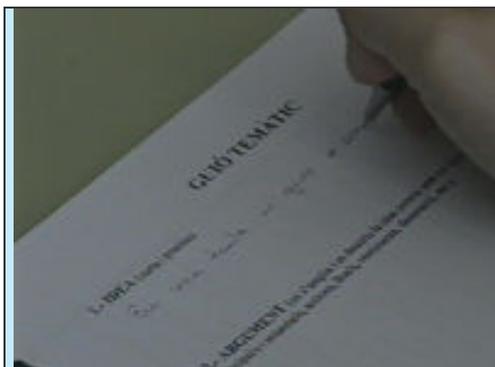
L'equip ha de llegir tota l'obra literària (els altres ho faran en el moment en què es treballi a classe de llengua i literatura, que s'intenta que sigui el més aviat possible). El professorat orienta la lectura para assegurar la comprensió correcta de la mateixa.

Una vegada llegida l'obra i tenint molt en compte les persones que s'han compromès a interpretar papers principals, cada membre de l'equip proposa els fragments que estima més interessants i adequats per adaptar. Es valoren pros i contres de cada un d'ells fins arribar a un consens.

La intervenció del professorat per aportar realisme al projecte és molt important en aquest moment. Cal tenir en compte que els fragments dialogats facilitin l'adaptació.

És important explicar que és un guió literari i veure exemples abans de procedir a l'execució del mateix. A més del fragment seleccionat, cal aportar altres elements inicials i finals que contextualitzen i permeten entendre el curt a aquells que no coneguin la totalitat de l'obra.

Una vegada realitzat el guió literari, ha de ser aprovat per tot el grup abans de passar a fer el guió tècnic, que se fa conjuntament amb l'equip tècnic, habitualment integrat per alumnes que tenen formació audiovisual.

3.4. La interpretació

Una vegada aprovat el guió, treballen en paral·lel dos equips: l'encarregat de la interpretació i el de localització, vestuari, maquillatge i perruqueria.

El d'interpretació està format per un director, la seva missió és orientar la interpretació i garantir la seva coherència, i els intèrprets principals i secundaris. Una vegada acordat el repartiment de papers, que per tractar-se d'un aspecte fonamental ha de comptar amb el control i el coneixement de l'alumnat per part del professorat, cal que acordar les sessions dels assajos

Els assajos poden ser sols amb els actors principals o amb tot l'equip d'interpretació. Els papers secundaris i els altres poden assumir-los diferents persones que també estiguin implicades en altres equips de treball, a les quals sols es convocarà als assajos en els que intervinguin.

En els assajos el més important no és la memorització, ja que en el cine es filma en petits fragments i es pot repetir quantes vegades faci falta. Del que es tracta és d'aconseguir que els actors assumeixin el seu paper i sàpiguen transmetre els sentiments propis dels personatges. Tenint en compte la importància dels primers plans es treballa de forma especial l'expressivitat de la cara i els gestos.

3.5. La localització, el vestuari, el maquillatge la perruqueria

És important que en l'elaboració del guió es tinguin en compte aquests aspectes para no fer propostes que es converteixin en impossibles. De totes maneres la imaginació i la bona informació són bàsiques per a l'èxit d'aquest equip.

S'usa bibliografia i filmografia sobre l'època per garantir la credibilitat del curt. Una vegada establerts els espais i el vestuari necessaris, es tracta de localitzar-los o construir-los. Para localitzar-los, l'equip relaciona d'allò que ja disposa. La resta dels elements s'acaben trobant a base de preguntar a altres persones de la comunitat educativa o de l'entorn familiar o social.

Quan ja es coneixen els espais en els que es podrà filmar, el professorat s'encarrega de les gestions que cal fer per obtenir les autoritzacions necessàries.

Una primera visita a les localitzacions amb l'equip permet observar els elements que cal desplaçar i dels que elements cal afegir per no incórrer en anacronismes i crear l'ambient adequat.

Per obtenir el vestuari, a part dels elements que han estat localitzats en els armaris particulars, és important connectar amb algun grup de teatre si existeix en l'entorn social. Habitualment disposen d'un fons de vestuari que pot ser de gran utilitat. Els elements imprescindibles que no es poden obtenir es construeixen. També s'adapta el vestuari a cada membre de l'equip d'interpretació, en les sessions de prova en les que també es fixa el maquillatge i la perruqueria.

Els últims assajos han de fer-se amb el vestuari per a que l'equip d'interpretació es familiaritzi amb el mateix i contribueixi a sentir-se en el personatge.

5.6. La filmació

Tenint cura perquè tot estigui preparat i de què l'equip tècnic disposi de tots els elements necessaris, es fixen els dies de filmació. l'equip ha de ser conscient de què es tracta d'un treball delicat i lent. La paciència és indispensable.

Es fixa l'ordre de filmació en funció dels espais en els que es treballarà. La persona que s'encarrega de la direcció, i per suposat el professorat, està molt pendent de què tot s'hagi filmat. Qualsevol oblit o errada pot condicionar en gran mesura el resultat final.

Cada escena es prepara:

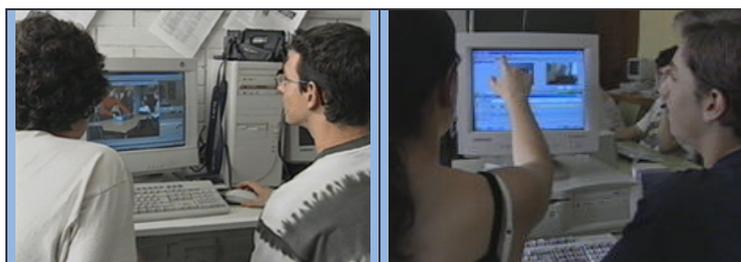
- Per una part l'equip d'interpretació l'assaja i, paral·lelament, l'equip tècnic estudia la manera més adequada de filmar-la.
- En cas de dubte és preferible fer-ho de diverses maneres i deixar pel moment del muntatge la decisió final.

És important controlar allò que es va filmant, tant la imatge com el so, i repetir les vegades que faci falta.

3.7. El muntatge

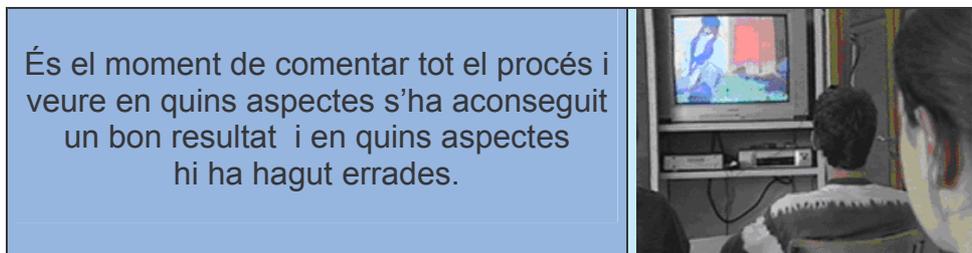
L'equip tècnic procedeix al muntatge, sota el control del professorat. S'afegeix la música, escollida amb l'ajuda de persones amb formació musical, i les veus en off si són necessàries.

Por últim, s'elaboren els títols de crèdit. És important no oblidar els agraïments a totes les persones que han col·laborat, a les que se les regala una còpia junt amb una nota valorant la seva ajuda.

3.8. El visionat

Tot l'equip es reuneix per visionar el producte final. És un moment emocionant perquè han estat moltes hores de treball i sols es veu el resultat al final.

4. Treballs realitzats

Han estat diverses les ocasions en les que el professorat ha experimentat aquesta forma d'apropar els clàssics de la literatura al seu alumnat. A part d'unes primeres proves que permeteren establir el mètode, diversos equips d'alumnes han realitzat quatre produccions que en el seu dia foren premiades en diversos concursos a nivell nacional.

<p>El gat negre</p> <p>narració audiovisual a partir del conte homònim d'Edgar Allan Poe</p>	
	<p>L'alegria que passa</p> <p>centrada en l'acte final d'aquest clàssic del teatre català, per <i>Santiago Rusiñol</i>, a principis del segle XX</p>
<p>Curial e Güelfa</p> <p>un episodi que narra l'arribada del cavaller Curial a un convent de monges, que forma part de la novel·la cavalleresca catalana del segle XV, d'autor anònim</p>	
	<p>Madame Bovary</p> <p>els capítols corresponents al darrer desengany de la protagonista y a la seva mort, de Gustave Flaubert</p>

Las fotografies que s'acompanyen formen part d'aquestes quatre produccions. Quan el punt de partida són obres clàssiques de la literatura, és habitual que es tracti d'obres que plantegin un repte molt important de

localització i vestuari ja que l'acció transcorre en èpoques llunyanes. A pesar de les dificultats s'aconsegueix que l'alumnat visqui amb molt interès la seva incursió en el passat.

5. Conclusions

Es tracta d'una manera d'apropar la literatura a l'alumnat d'una forma vivencial que aconsegueix els diversos objectius que es plantegen i que genera un alt grau de satisfacció dels que l'han dut a terme. Ens consta que anys després de participar en els curts els alumnes segueixen recordant la experiència.

Es cert que presenta reptes importants i que requereix moltes hores de treball que, per tractar-se d'una activitat voluntària, es fan fora de l'horari de classe; però val la pena.